

ELŐFIZETÉS
 HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónapra 2 korona.
 VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónapra 2 k. 40 f.
 HIRDETÉSEK:
 4-basábos polt sor egyszer 20 fill.
 minden következőnél 16 fillér.
 Nyitlár polt sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
 Aradi és csanádi egyesülé-
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 152
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 23. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Szerda, november 6

Mai számunk főbb közleményei:

- A monarchia elismeri a győzelmes Balkán álla-
mok jogait.
- A delegációk Budapesten.
- Románia Erdélyt akarja?
- Háromévi börtönre ítélte fővárosi ügyvéd.
- Felbuzdulás a virilis névjegyzék ellen.
- Orgona hangverseny.
- Tarkaságok.

**Nemzetiségek —
és nemzetiségek.**

Arad, november 5.

A mikor az események pesszimizmusra szoktatják az embereket, a képzelt, vagy a nagyon távol álló események rettenetese is benyilallik a szívekbe. Bekövetkezett a lehetetlennek hitt, politikusok, közigazdászok és stratégák által egyformán kizártnak tartott dolog, hogy a négy Balkán állam, a melynek seregei együttvéve is kisebb egészet alkottak, mint a törökök, amelyek a hadviseléshez szükséges pénzben is szegényebbek voltak az ozmánál és a melyeknek hadereje a technika új fegyvereiben és külföldi vezérkarokban nevelkedett tisztokban is szegényebb, mint a törökök, — megverte, megalázta, letörte a török hadsereget és hihetetlen rövid idő alatt előtérbe hozta az európai török birodalomnak valóságát, föl-osztásának problémáját. Láttuk, hogy a jelző: a török földön élő fajrokonok felszabadítása, az „anyaországokkal való egyesítése“, ha ürügye is volt a háborúnak, ér-

vényesült és diadalt aratott. Az osztrák magyar monarchia, amely a maga érdekeinél fogva is a legerélyesebben hangoztatta azt az álláspontot, hogy a Balkán államok területi gyarapodásra győzelmes háború esetén se számíthatnak, — most már csak azt követeli, hogy a hódítás ne terjedjen ki oly részekre, a hol már nem a fajrokonok és az elnyomott testvérek élnek, vagyis Albániára.

És mialatt a végsőkig feszült izgalomban várjuk, vajon a legközelebbi időkben nem fog-e sor kerülni a monarchia fegyveres beavatkozására, vagy a nagyhatalmak súlyos konfliktusára, — a fülledt homályban testet ölt egy új rém. A dolgok kiindulási pontjára gondolva, azt a kérdést vetik föl: vajon nem fejlődhet-e ki nálunk is a nemzetiségi kérdés? Vajon akár a megerősödött és sikereikben bizonyára elbizakodó balkáni országoknak, akár más államoknak nem juthat-e eszébe, hogy valaha a nálunk élő „fajrokonok“ emancipálásának címe alatt belénk kössenek és vajon akkor elég erősek leszünk-e, hogy Törökország sorsa ne érjen bennünket?

Az eshetőség, az általános pánikban született gondolat két helyen is kísértett. Először nemzetiségi részen céloztak rá, azután egy nagy magyar lap fogta föl ezzel kapcsolatban a legsötétebb oldalán a kérdést.

A legegyszerűbben el lehetne talán intézni a kérdést azzal, hogy mi — nem vagyunk Törökország. Ott a kulturális és gazdasági elmaradottságnak, a keleti kor-

rupciónak súlyát a török földön élő nemzetiségek jobban és keservesebben érezték. Nálunk a nemzetiségek zavartalanul élvezik és élvezhetik mindazt, amit a gazdasági fejlődés a mezőgazdaságban, iparban, kereskedelemben, pénzforgalomban az ország többi lakossainak juttat. A török földön élő nemzetiségek elnyomását a vallási kérdés tette igazán érezhetővé, az államvalláson levő mohamedán, amely a korából szedett fölfogása alapján is türelmetlen azokkal szemben, aki nem „igazhítú“, gyakran éreztette durván és megfontolatlanul ezt a türelmetlenséget a görög keleti nemzetiségekkel szemben.

Nálunk a vallás ilyen jelenségeket nem okoz. A nemzetiségek egy része közös valláson van az ország többségével, a többi részének, a szerbeknek és románoknak egyháza teljes autonómiát élveznek, amely azokat teljesen kielégíti. Gazdasági téren, a bürokráciában és a hadseregben a nemzetiség nem akadályozza az egyéni és a tömeg-érvényesülést. Az „elnyomás“, amelyet fölpanaszolni szoktak, legnagyobb részt a nyelvi kérdésekre terjedhet ki, és a panaszok kiugró pontjai többnyire azok, amelyek szerint a közigazgatásban, a bírói eljárásban, a községi és megyei önkormányzat életében a nemzetiségek nyelve kellően nem érvényesülhet.

Nem vitatkozunk most arról, hogy ezek a panaszok és az ily mezőkön nőt sérelmek milyen határig jogosultak. De az „elnyomásnak“ ily mérve semmi esetre se lehet ok, vagy ürügy arra, hogy kivül-

Lakoma — a halottak között.

*

A halottak birodalmában, a temető hantjai közt való lakmározás még ma is divik egyes vidéken, Erdély óhitű román népei között.

Bradi levelezőnk írja erről az érdekes népszokásról a következő érdekes cikket:

Nedeja (bucsu) alapján az egész község népe kitódul a temetőbe. Kiki saját halottja sírját keresi föl. A családjú 2—3 boros kannát, vagy korsót szorongat kezében. Az asszony kalácsal megrakott kosarat tesz le a hantokra. A pap rendre megáll minden sírnál s imát mond a megboldogultért. Ennek végzetével kezébe veszi a kancsót s végigönti vele a halott kicsi hajlékát. A pap ceremóniáját egy szál gyertyával, egy telt korsóval, valamint egy részére fehér lisztből külön készült kalácsal hallják meg a halott hozzátartozói. A többi étel és ital a temető szegényeinek jut. Ezzel a temetői aktus véget ér. A nép visszatér otthonába, hogy az aznap reggel megkezdett vigadozást tovább folytassa.

A Janku Ábrahám sírjáról nevezetessé vált cebei temetőben az évenként megtartott nedeja nagyban eltér a szokástól. A cebei bucsu ugyanis kizáróan a temető falai közt folyik le, a nélkül, hogy a halottakról bármiben is megemlékezzenek. A papnak itt nem jut hivatalos funkciója, vig poharazás közben maga a mulató község issza meg a hegy levét s valóságos lakomát csap a pusztasírhantokon fölterített ételekből. Közvetlenül a temető falai alatt cigányzene mellett táncra perdül az ifjúság. Feledésbe me-

rül ekkor is a temető csendje, a szomorúság s a drága halottakon érzett búját is.

Kutattam e szokatlan helyen való mulatozás eredetét, de fölvilágosítást adni senki sem volt képes.

— Így volt ez — felel a vidék legidősebb papja — hetven évvel ezelőtt. Őseinktől maradt reánk e szokás.

Férkésző szemem, ekkor egy öreg havasi pásztoron akadt meg, aki hosszú bundáján heverve, gyakran és nagyokat iszik csutorájából. Vallásig leomló ezüst hajával, hosszú leugó szakállával valóságos patriárka alakot reprezentál. Jobban szemügyre véve az öregot, a vidék mesemondóját ismertem föl benne.

Szóba állok vele. Ő szívesen felel. S amire a román nép intelligenciája fölvilágosítást adni nem volt képes, az öreg a nedeja jelentőségét egy kedves történelmi mondával magyarázta meg, amely kétségtelenül a pogánykori áldomáshól való eredetét.

Évszázadokkal ezelőtt, — kezdé a mesemondó, — a törököknek az országból való kiveretése után, vidékünk népe, amely oly sokat szenvedett a pogányoktól, megkönnyebbülve sóhajtott föl:

— Végre megszabadultunk a zsaroló társaságtól!

Örömük azonban korai volt. A törökök egy része nagyon megszerethette az itteni dologtalan és kényelmes életet s az ellenség elől az Erdélyi Érchegeység bányáiban rejtőzött el. Mire pedig a törökverő katonaság elvonult, ők is előbujtak rejtőhelyeikből.

Egy ideig csak békeségben éltek a vidék

népeivel, de miután a törökök a munkát sehogys kedvelték s előbbi életmódjukat: a rablást és fosztogatást elülről kezdték, a békeszerető nép türelme is elfogyott. Az ellenségeskedés mindinkább fokozódott s nem volt nap, hogy népünk és a törökök közt valahol apróbb csatározás ne folyt volna. Mindenki tisztában volt vele, hogy ez áldatlan állapot sokáig nem tarthat s hogy a törökök garázdalkodása előbb utóbb élet halál hárra kényszeríti a vidék lakosságát. Sejtelmük csakhamar valóra vált.

Történt ugyanis, hogy a csatában elesett egyik török bégnek árván maradt viruló leánya beleszeretett a községi bíró deli fiába. A leány viszonzta szerelmét s törvényes feleségévé is akarta tenni, csak egyet kötött ki magának, hogy Leila még esküvőjük előtt térjen át a keresztény hitre.

A leány, aki amugy is szakítani akart a török szokásokkal, készségesen egyezett bele kedvese kívánságába.

A törökök azonban, mihelyest értesültek Leila szándékáról, bosszút forrasztak ellene. Ez látván, hogy élete sincs biztonságban, a pap házában keresett és talált menedéket Itt azután csakhamar megismerkedett a görög keleti vallás tanával, mire rövidesen fölvetélét kérte a keresztény egyház kötelekeibe.

Leila megkeresztelkedése a görög keleti husvét hétfőjére volt kitűzve. A nevezetes napra a vidék apraja-nagyja összesereglet Gabéba.

A templom zsúfolásig megtelt hívőkkel. Műber ember hátán tolongott, érkezett a nagy aknás ideje. Leila ép a hitvallást tette le a faszíletra, amikor a templom előtti téren vad ordítás hallatszott.

ről a mi nemzetiségeink „felszabadítására” siessenek. Hogy ilyenek a mi nemzetiségeink szükségét sem érzik, annak biztos jele van. Mialatt Macedóniából évente ezrével szökdöstek és huzódtak Bulgáriába, nálunk ilyen kivándorlás nem tapasztalható se Erdélyből, vagy más román vidékről Romániába, se pedig Bácskából, vagy a Bánáthól Szerbiába. A nemzetiségi értelmiségnek igen kis ezrelékét az egyéni érvényesülés átköltözteti, — azonban a népben ilyen átvándorlási vágy, tehát az egyesülés szándékának kétségtelen, első jele, nem mutatkozik. Talán latba veendő az is, hogy a mikor a macedón Törökországból Bulgáriára nézett, a kultúrában fölfelé pillanthatott, míg a mi nemzetiségeink, a szerbek és románok e tekintetben mindenesetre lefelé nézhetnek a „fajrokonok” államaira.

Lehetne még egyéb érveket fölvonultatni annak bizonyítására, hogy a nemzeti-ségi kérdés a volt Törökországban és nálunk sehogyse analóg; el lehetne mondani, hogy ott a nemzetiségek hódított tartományokat formáltak, nálunk pedig az államalapítástól kezdve élnek velünk együtt; föl lehetne hozni, hogy nálunk a leghevesebb nemzeti-ségi mozgalmak se közelítik meg azokat az állapotokat, amelyek Törökország forrongó részét évek óta szinte állandóan fegyverben tartották. Igaz, voltak esetek a mi történelmünkben, hogy a nemzetiségek fegyvert fogtak, de ezek körülményei a balkáni helyzettel nem hasonlíthatók össze.

Egyet azonban meg kell állapítani: Magyarországon nem foglalkoznak elegendő komolyan a nemzeti-ségi kérdéssel. Csak néhány politikus, — néhány tudós és néhány újságíró; csak ők azok, akik ezt a kétségen kívül nagy jelentőségű problémát figyelemre, kutatásra, a jövő alakulásai felől való fejtegetésre méltatják. Ennek kell megváltozni. Az Aradi Közlöny sokszor képviselte azt az álláspontot, hogy a nemzeti-ségi ügyet nem szabad hatalmi kérdések összecsapásának teréül átengedni. A törté-

Az emberek ijedten hallgatták a morajt. A következő percben feltárult a templom ajtaja s a fölfegyverkezett törökök iszonyu szitkok közt tódultak befele.

A megrémült lakosság megértette a veszedelmet.

— Halál reád, hízegőre, — zúgták a törökök kórusban, miközben élesre fent kardjukat magasra emelve, az oltár előtt térdeplő leány felé iparkodtak.

A férfiak nagy erőfeszítéssel szorították vissza a boszura libegő pogányokat.

Csakhamar megkezdődött az élet-halál harc, a templom előtti téren. Isten nem hagyta el empereinket — jegyzé meg a mesemondó. Alig félóra elkeseredett tusa után sikerült a törököket lefegyverezni, akik ezután egy szálig elhullottak a saját kardjuk alatt.

Népünk végkép megszabadult a török járom alól.

Szekérszámra hozták el a holttesteket a közel levő hegyszakadékba, hol mai napig is közös sírban poriadoznak.

Nagy volt a román nép öröme. Visszatérve a templomba, ajtatos imában halált adtak a Mindenhatónak a kivívott győzedelmért.

Az örömteli napot Leila esküvője zárta le. A fényes lakodalmon résztvett Cebe és vidékeinek összes lakossága.

Délután táncra perdült a lakodalmas nép azon a helyen, amely még nedves volt a törökök kiontott vérével.

A pogányokon kivívott diadalt azóta minden évben nedeja napján megünneplik. A csatater pedig, amely időközben temetője lett a csebeieknek, a diadal emlék-napi lakomának lett a helyévé.

nelem, a jog, a célszerűség nézőpontjaiból kell azt tekinteni és intézni: az igényeket, ha alapjuk van, kielégíteni, ha pedig nincsen: inkább fölvilágosítással, meggyőzéssel, mint elrettentéssel némitani meg. Ennek a változásnak el kell jönni a magyar politikában, a közigazgatásban, a társadalomban, a sajtóban, s a mindennapos életben; akkor nem lehet ijesztő hatása az olyan rémnek, aminő most, egyébként is sok bajtól és veszedelemtől beteg napjainkban, kísérteni próbált.

A delegációk Budapesten.

(A közös bizottságok megalakulása. — Elmaradt ellenzéki tüntetés.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, november 5.

A magyar delegáció ma délelőtt megtartotta alakuló ülését, megválasztotta elnökségét, tisztikarát s az albizottságok tagjait. Az alakuló ülés minden incidens nélkül folyt le, az ellenzék eddigi készülődése és fenyegetőzése ellenére, az utolsó pillanatban lemondott a tüntetésnek arról a módjáról is, amelyhez Bécsben folyamodott, nem vonult föl a parlament elé, nem követelt bebocsátást, de az ülésterem karzatán sem jelent meg, hogy onnan tiltakozzék a bizottság tanácskozása ellen.

Előkészületek a delegációs ülésre.

A delegáció tagjai az alakuló ülés előtt előértekezetlenül tartották a munkapárt körhelyiségében s innen vonultak az országháza. Tíz óra után már együtt volt mindenki a delegációs teremhez vivő folyosón. A bizottság tagjai csoportokba verődve beszélgettek. Auffenberg lovag először Láng Lajos báróval diskurált, azután odament Tisza István grófhoz s vele váltott pár szót. Sokan körüllopták Berchtold gróf külügyminisztert és Lukács László miniszterelnököt is. Mindenki a legjobb háborús események jelentősége és várható következményei iránt érdeklődött.

A kormány és a képviselőház elnöksége természetesen minden intézkedést megtett, hogy a mai alakuló ülés rendjét és zavartalan lefolyását biztosítsa. Az országház bejáratát, melyen át a delegáció tanácstermébe lehet jutni, széles karéjban csendőrök sora zárta el már jóval az ülés előtt, benn a kupolacsarnokban, a delegációs termekhez szolgáló lépcsőházban rendőrök állottak sorfalat s rendőri kirendeltség szállta meg a delegációs traktus folyosóit is.

Legkorábban Tisza István gróf érkezett a parlamenti palota elé, ahol a csendőri sorfal előtt Pavlik rendőrfelügyelő jelentést tett neki a fogantatott rendőri intézkedésekről. Tisza pár percig még a csendőrök által berekesztett körben álldogált, aztán fölment a Házba.

A delegáció ülésterméig eljutni csak többszörös kérdőrevezés és igazolás után lehetett. A rendőrtisztek és terembiztosok megállították kivétel nélkül mindenkit, aki fölfele igyekezett. Ugyanilyen szigorral hajtották végre az ellenőrzést a csendőri kordon előtt is. Auffenberg lovag közös hadügyminisztert, aki kocsin érkezett, ugyancsak föl tartóztatott, Pavlik odament hozzá s megmagyarázta neki, hogy kocsi-val nem lehet áthajtani a kordonon. Auffenberg tudomásul vette a dolgot s kiszállt a kocsi-ból. Ugyanigy jártak más előkelőségek is, köztük Montecuccoli gróf tengerészeti főparancsnok és Bilinszki lovag közös pénzügyminiszter is. Az országház kapujában szintén igazolásra szólítottak minden érkezőt. Így járt Harkányi Frigyes báró, a delegáció korelnöke s Láng Lajos báró alelnöke is.

A munkapárti képviselők közül többeket, akik mint hallgatóság a karzatra igyekeztek, egyáltalán be sem eresztették a lépcsőházba: a hallgatóság számára ugyanis külön kapun nyitottak bejáratot.

Ellenzéki körökben szóvá tették azt, hogy Tisza István gróf és Beöthy Pál, bár nem delegátus képviselők és így a delegációs teremben nem jelenhetnek meg, mégis a tanácskozási idő alatt a tanácssteremben időztek. A Bud Tud. félhivatalosan kijelenti, hogy a Ház elnöksége az egész képviselőházi intézmény feje, tehát Tisza István

gróf elnök és Beöthy Pál alelnök kötelességüknek tettek eleget, amikor az esetleges rendezárási kísérletekkel számolva megjelentek a delegációs tárgyalások helyiségében, hogy szükség esetén házsabályszerű feladataiknak eleget tehessenek.

A magyar delegáció megalakulása.

A magyar delegáció alakuló ülése tizenegy órakor kezdődött. A magyar és a közös miniszterek közül jelen voltak: Lukács László miniszterelnök, Berchtold gróf külügyminiszter, Bilinszki lovag közös pénzügyminiszter, Auffenberg lovag közös hadügyminiszter és Montecuccoli gróf tengerészeti főparancsnok. Tisza István gróf, aki mint a Ház elnöke nem tagja a delegációnak, az alakulás egész ideje alatt nem volt az ülésteremben, leült közvetlen az ajtó mellett a vörös pamlagra s Vojnits István báróval beszélgetett.

Lukács László miniszterelnök arra való hivatkozással, hogy az új költségvetési előirányzat beterjesztése az országos bizottság újból való megalakulását teszi szükségessé, kérte az egybegyűlt delegátusokat, intézkedjenek korelnök választása iránt, erre a tisztre Harkányi Frigyes bárót ajánlja.

Harkányi Frigyes báró elfoglalta az elnöki széket, üdvözölte a bizottság tagjait, indítványára megválasztották korjegyzőnek Csekonics Sándor grófot. A jegyző fölolvasta a delegációt összehívó királyi kéziratot s ezután megejtették a szavazást az elnökség s a tisztikar tagjaira. Elnök lett Zichy Ágost gróf, alelnök Láng Lajos báró, háznagy Telegdy József, jegyző Nyegre László, Csekonics Sándor gróf és Werner Gyula.

Zichy Ágost gróf elnök megköszönte megválasztását, hasznos munkálkodást kívánt a bizottságnak, kifejezte azt az óhaját, hogy a bizottság működése erősítse a király és nemzet között való harmóniát. Szavait ezzel a fölkiáltással végezte: Éljen a király!

A delegáció tagjai mind fölálltak s utána kiáltottak:

— Éljen!

Különböző elnöki előterjesztések után Berchtold gróf külügyminiszter beterjesztette a közös minisztériumok költségvetését s kérte a bizottságot, vegye azt tárgyalás alá. Az elnök indítványára a bizottság elhatározta, hogy a költségvetést előzetes tárgyalás végett az albizottságok elé utalja.

Ezután megválasztották a pénzügyi, hadügyi, külügyi és tengerészeti albizottság tagjait. Az elnök bejelentette, hogy a delegáció holnap délelőtt tizenegy órakor megy föl a várba a trónbeszéd meghallgatására s ezzel az ülést berekesztette.

Holnap délután hat órakor a hadügyi albizottság tart ülést, amelyen Auffenberg hadügyminiszter mondja el exorzéját.

A delegációk a király előtt.

Az osztrák delegáció tagjai holnap d. e. háromnegyed tizenegy órakor gyülekeznek a várpalota fehér termében és bevárják a királyt, aki tizenegy órakor fog megjelenni, hogy elmondja trónbeszédét. A magyar delegáció tagjait ugyanott tizenkét órakor fogadja őfelsége.

Gudenus gróf főkamaramester, valamint a testőrkapitányok ma este Budapestre érkeztek, hogy holnap a delegáció ünnepélyes megnyitására jelen legyenek a király oldalán.

Az ellenzék állásfoglalása.

Az ellenzéki pártok tagjai ma reggel kilenc órakor a néppárti körhelyiségben gyülekeztek, a hol elsősorban az intéző bizottság tanácskozott. Közben Zilinszky István és Vertán Endre képviselők a parlamenti épület elé hajtottak, a hol szemlét tartottak és miután megállapították, hogy csendőrkordon veszi körül a delegáció bejáratát, visszamentek a néppártba és jelentést tettek. A pártok határozata szerint azt, hogy mi módon és milyen időben tiltakoznak a delegáció tanácskozási ellen, nem hozzák nyilvánosságra.

Értesülésünk szerint az ellenzék későbbi időben fog valami módon tiltakozni a delegáció tanácskozása ellen, az általánoságban való tiltakozást pedig, a miképen említették, már a tegnapi intéző-bizottsági határozatban kimondották.

A Kabos interjú.

A delegáció ma délelőtti ülésén a folyosón érdekes dolog történt. Az ülés végén nagy érdeklődés vette körül Berchtold grótot. Sokan csoportosultak Kabos Ferenc körül is, akinek a nemrég felvetett alinterjújáról volt alkalma nyilatkozni.

— Egyetlen szó sem felelt meg a valóságnak! — mondotta Kabos.

Majd Tiszához lépett, odaintette Telegdy Józsefet is:

— Józsi — mondotta — te hallottad a beszélgetést! Megmondanod, hogy a színházról beszélgettünk!

Románia Erdélyt akarja?

— Beszélgetés egy aradi román politikussal —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 5.

Nagy föltűnést keltő cikk jelent meg ma egyik legtekintélyesebb fővárosi magyar napilapban. A közlemény azt tartalmazza, hogy Románia küszöbön álló mozgósítása szorosán összefügg Erdélynek Románia által való megszállásával. Románia, mondja a cikk, délre, a Balkán felé nem terjeszkedhetik, tehát a kevésbé védett Magyarország egy részét szeretné bekebelezni. Azután így folytatódik a közlemény:

„Románia kikerekítése tehát csakis egyetlen irányban lehetséges, s ez a kikerekítés életkérdése Romániának. Ha Erdélyt nem kapja meg most Románia, akkor létét is föladda, már pedig az erős Romániára Európának is szüksége van. A Duna mentén való mozgósítástól eltilották a hatalmak Romániát s a hadgyakorlatot is a magyar határ felé terelték Bulgária megnyugtatására. Ime tehát a sors újmutatása is egyenesen rámutatott, hogy merre felé van Romániának keresni valója, merre van a román Macedónia. A milyen védtelen volt Törökország Bulgária felől, annyira, sőt még jobban védtelen Magyarország a diplomáciai szövetség folytán, Románia felől. Ha pedig egyszer a román hadsereg átkelt a védtelen magyar határon, s ott van a négy millió magyarországi románság tengerében: akkor majd a bevezetett tények előtt épen úgy meg fog hajolni Európa, mint a bolgarokkal szemben meg kell hajolnia.“

Ez ügyre vonatkozóan megkérdeztük a román politika egyik számottevő aradi szereplőjét, aki állásánál fogva is teljesen tájékozódott a két állam viszonyáról és a Balkán kérdésről. Az illető ezt mondta nekünk:

— Annak a cikknek semmi komoly alapja sincs és szinte bizonyos, hogy megrendelésre íródott. Belső politikai célokat szolgál az a közlemény, amelynek az a célja, hogy a belső bajokból a külső viszályokra terelje a figyelmet.

— Ugy hallottuk, hogy Románia holnap, vagy holnapután mozgósít. Talán ez a mozgósítás összefügg a románoknak erdélyi aspirációival?

— Az tény, hogy Románia rövid időn belül mozgósít. De ennek más célja van, mint Erdély megszállása. Ugyan kérem, hiszen Ferenc József a legbarátságosabb viszonyban van Károly román királlyal. Románia és Ausztria Magyarország együtt fogják mozgósítani, mert a Balkánon közös érdekeink vannak. A két állam között olyan szoros a szövetségi viszony, hogy nem szabad föltételezni azt, mintha Romániának területi aspirációi volnának Magyarországon.

Ekkor a román politikust emlékeztettük arra, hogy Olaszország és monarchiánk között is kitűnő viszony van, mégis komolyan kellett attól tartani, hogy háboruba keveredünk olasz szövetségünkkel.

— Ez igaz, de hiszen még se került sor közöttünk háborúra.

VÁROS ÉS MEGYE.

Városi kölcsönpénz a helyi bankokban. Arad város a Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaságtól, mint ismeretes egy millió koronát vett kölcsön, hogy a legsürgősebb beruházások költségeit fedezhesse. Eddig csak ötszázezer koronára volt szükség és ezért a kölcsön fele összegét folyósította csak a tanács. Minthogy azonban előreláthatólag néhány hét múlva a városnak ismét nagyobb összegeket kell kifizetnie, Kilyényi János főszámvevő előterjesztést tett a tanácsnak és azt kéri, hogy a kölcsönből a Magyar Bank pénztárában fekvő hátralékos ötszázezer koronát is küldesse meg. A tekintélyes összeg elhelyezésére vonatkozólag a tanács úgy intézkedik majd, hogy helybeli pénzintézetekhez kerüljön betét gyanánt, mert egyrészt ez által a város nagyobb kamathoz jut, másrészt pedig a helyi piac igényeinek is hasznos szolgálatot tesz, ha ekkora összeget bocsát rendelkezésére.

Az aradi újságírók segítő egyesületének. A beügyminiszter ma érkezett leiratában jóváhagyta a törvényhatósági bizottságnak azt a határozatát, amellyel az aradi újságírók segélyegyletének egyenlősen következő hat évre évi ezer koronát, az aradi Attekai Klubnak egy évre ezer koronát, a Toldi Klubnak pedig háromszáz koronát segélyképen megszavazott.

Városi közgyűlés. Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága 1912. évi november hó 13. án délután 4 órakor rendezett havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydarabok sorrendje: 1. Polgármester havi jelentése. 2. Az allandó bíráló választmányának jelentése az 1913. évre érvényes legtöbb adófizetők névjegyzésének bemutatása tárgyában. 3. Csanádvármegye törvényhatóságának megkeresése a városi állami anyakönyvvezetők és helyetteseik állásának és javadalmazásának rendezése tárgyában a helyügyminiszter urhoz intézett feliratuknak hasonlított felirattal való támogatása iránt. 4. A tanács előterjesztése az „Aradi Újság” politikai napilapnak adandó évi 200 korona hirdetési átlány tárgyában. 5. A tanács előterjesztése az „Aradi önkéntes karnak” eddigi évi 6000 korona segélynek évi 7000 koronára való felemelése iránt. 6. A tanács előterjesztése Krisztinkovits József és társa kerékpárado megszüntetése iránt benyújtott kérelem elutasítása végett. 7. A tanács előterjesztése Kecskés József és társai egészségügyi biztosok ruhaátalány megállapítása végett benyújtott kérelem elutasítása tárgyában. 8. A tanács előterjesztése a „Kossuth-park” őrzésére egy órnek alkalmazása iránt. 9. A tanács előterjesztése Stauber Andor dr. kerületi orvosnak lótarás fejében eddig 800 koronában megállapított összegnek évi 1200 koronára való felemelése tárgyában. 10. A tanács heterjeszti a törvényhatósági bizottság által megállapított családi pótlékra vonatkozólag készített szabályrendeletet. 11. A tanács heterjeszti az 1913. évre készített közköltéságrötés előirányzatát. 12. A tanács heterjeszti az 1913. évre készített és a tisztinyugdíjalap előirányzatát. 13. A tanács heterjeszti az 1913. évre készített és a szennyvíz csatorna-alap költségelőirányzatát. 14. A tanács heterjeszti az 1913. évre készített és a hidfizem alap költségelőirányzatát. 15. A tanács heterjeszti javaslatát a folyó évi június és július hónapokra elő és leírni rendelt állami adók után fogantatosított községi adóban elő és leírni rendelt összegek jóváhagyása végett.

A rendőrség egészségtelen fogdái. Megirtuk, hogy Kabdebó György dr. tiszti orvos vizsgálatot tartott a rendőrlégénység lakásaiban és fogdáiban abból a célból, hogy egy feljelentés alkalmából véleményt mondjon Grebn Nándor főkapitánynak, vajon egészségügyi szempontból lakhatók-e a helyiségek, vagy nem? A kerületi orvos benyújtotta szakvéleményét, amelyben elmondja, hogy a rendőrség szobái a pincében az ablak szintje alatt 2.75 méterre fekszenek, a földszint alatt pedig körülbelül két méternyire vannak. Ott, ahol a falak az utcákkal, vagy az utcával érintkeznek, salétromosak és nedvesek. Egy szoba magassága mindössze 3.25 méter, azonkívül sötétek, mert egy szűk folyosóra nyílnak, melynek világítása csekély. Az ágyak tulsófelén vannak bennük felállítva. Kabdebó dr. véleménye szerint, tekintettel a pincék mélységére s az ablakok tulkicsínységére, amelyek se elég levegőt, se elég fényt nem bocsátanak át, továbbá te-

kintettel a falak nedvességére, a helyiségeket állandó lakásra egészségügyi szempontból nem tartja megfelelőknek. A főkapitány eme szakvélemény alapján meg fogja hozni határozatát, értesülésünk szerint ki fogja mondani, hogy a lakások alkalmatlanok emberi ott tartózkodásra és felszólítja a várost, mint háztulajdonost, hogy rövid időn belül, de legfeljebb egy év alatt gondoskodjék a rendőrlégénység megfelelő elhelyezéséről.

Felebbezés a virilis névjegyzék ellen.

— Amit törvénytelennek tartanak. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 5.

Mikor Arad város törvényhatósági bizottságának igazoló választmánya hozzáfogott a jövő esztendőre érvényes virilis névjegyzék összeállításához. Megirtuk, hogy a választmány előadója Angel István dr. aziránt tett előterjesztést, hogy foglaljon el elvi álláspontot a bizottság ama kérdésben, vajon milyen módon számítassék be azoknak az adója, akik feleségeik és kiskorú gyermekeik ingatlanai után fizetett adó felszámítására is jogcímnel bírnak. A bizottság, mint emlékeztetes, azt mondotta ki, hogy minden adó, legyen az magáé a virilis tagé, vagy feleségéé és kiskorú gyermekéé, *kettősen számítandó*, ha a férjnek bármilyen jogcíme van a maga adója kettősen felszámítására. Ily módon történt a névjegyzék összeállítása. A névjegyzéket kitették közszemlére és a törvényes határidőn belül négy fellebbezés érkezett be Arad város polgármesteréhez és ezeket a bíráló választmány, az igazoló választmány fellebbezési fóruma, pénteken délelőtt tárgyalja Urbán Iván főispán elnöklésével tartandó ülésében.

A fellebbezések közül kettő azonos tárgyú. Egyiket beadta Prodanovics Döme, a másikat Kammler János és társai. Mindkét fellebbezésben a névjegyzék összeállítása általánosságban van megítélve és azt kéri, hogy a bíráló választmány jelentse ki érvénytelennek, mert az igazoló választmány törvénytelenül járt el, amikor több virilista adóját úgy számította kétszeresnek, hogy a feleség és a kiskorú gyermekek adójának duplájával növelte a végösszeget. A fellebbezők általánosságban jelölik ezt az eljárást törvénytelennek, de konkrét esetekre nem hivatkoznak és épen ezért értesülésünk szerint elutasításra fogja javasolni fellebbezésüket Kádas Kálmán főjegyző, a bíráló választmány előadója.

Funkelstein József beadott fellebbezésében azt panaszolja, hogy adójának kiszámításánál az igazoló választmány figyelmen kívül hagyott egy tulajdonát alkotó ingatlant, melynek ő a haszonélvezője és ő fizeti adóját. Minthogy hivatalos adatok bizonyítják a fellebbező igazát, a bíráló javaslatára az, hogy a választmány adjon annak helyet.

Elutasításra terjeszti azonban elő Hirschmann Albert fellebbezését, aki azt állítja, hogy azért maradt ki a virilisek jegyzékéből, mert egy ingatlanának adóját mellőzték az igazoló választmány. Minthogy az ingatlan jövedelmének nem Hirschmann a haszonélvezője, adóját a törvény értelmében nem lehetett beszámítani és azért a fellebbezést elutasításra terjeszti elő a főjegyző.

A német birodalmi gyűlés elnökének mandátuma. Berlinből jelentik, hogy ott ma folyik a Kempfnek, a birodalmi gyűlés elnökének lemondása folytán megüresedett Berlin első kerületi mandátumra a választás. Kempfnek azért kellett lemondani a képviselőségről, mert megsemmisítették volna mandátumát. A választáson 4 jelölt volt, közöttük Kempf is, aki ma 113 szótöbbséggel győzött.

A monarchia elismeri a győzelmes Balkán államok jogait.

— Berchtold külügyminiszter expozéja. —

Hajót tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, november 5.

Az eddigi gyakorlattól eltérően a külügyminiszter expozéja ez alkalommal megelőzte a trónbeszédet. Berchtold gróf mindkét delegációban már ma elbámulta a külügyi tárca vitáját bevezető beszédét. A helyzetnek megfelelően a külügyminiszternek minden szava rendkívül fontos és alapos megfontolás eredménye.

Az expozé rövidebb a szokottnál; részletekre ki nem terjeszkedik, mert hiszen a jelenlegi kényes és élére állított szituációban ez másképpen el sem képzelhető. Feltűnik az a *rendkívül meleg hang*, amelyet külpolitikánk vezetője *Olaszország irányában* használ és különösen örvendetes és nagyjelentőségű, hogy a beszédnek ez a passzusa azzal végződik, hogy a szokatlannal szívélyes fogadtatás, melyben a külügyminiszternek Olaszországban legutóbb része volt, az Olaszországgal való szövetségnek és egyúttal a hármass szövetség újabb megszilárdulásának záloga.

A külügyminiszter expozéjának másik része természetesen a Balkán bonyodalmakkal foglalkozik és ebben a részében a beszéd, bár hangszózza a mi békeszeretettünket és előzékenységünket; mindazonáltal nem kevesebb nyomatékkal hangoztatja azt is, hogy nekünk kötelességünk a mi érdekeinket megvédeni. A külügyminiszter igen világosan kijelentette, hogy mi *hajlandók vagyunk a Balkán-államok győzelmei által teremtett új helyzettel a legmesszebbmenőleg számolni* és ez által ezekkel az államokkal egy állandó baráti egyetértésnek alapjait megteremteni. Másrészt azonban meg van a jogunk ahhoz, hogy követeljük, hogy a monarchiának jogos érdekei az állapotoknak új szabályozása által ne szenvedjenek. Ezekben az alapelvekben fixirozza Berchtold gróf a monarchiának álláspontját, melyet a jelenleg folyó tárgyalásokban érvényesít. Kétségtelen, hogy a monarchia mindkét államában helyesléssel fog találkozni ez a politika, mely egyrészt a béke fenntartásán dolgozik, másrészt pedig a mi jogos érdekeink védelmét célozza.

A miniszter azt kérte a delegátusoktól, hogy a jelenlegi helyzetben a Balkán-probléma részleteinek diskussziójába ne menjenek bele. Jogos kívánság ez, amelyet a miniszter hallgatósága teljes mértékben megértett és méltányol.

Az osztrák delegáció megalakulása.

Az osztrák delegáció ma délután fél ötkor tartotta alakuló gyűlését *Schwegel* József báró kancellár elnöke alatt. Megválasztották elnöké *Merveldt* grófot. Az új elnök átvette az elnökséget és megnyitó beszédében a következőket mondotta:

— A Balkán félszigeten véres háború tört ki, amely az eddigi viszonyokat annyira megrendítette, hogy a közel Keleten teljesen megváltozott viszonyokkal fogunk szemben állani. Az új helyzetet már ma minden következményeiben megérteni nem lehet, vagy korai dolog volna. Legyen szabad tehát ezúttal arra a kívánságra szorítkoznom, amelyben bizonyára minden békebarát osztrák fog, hogy a háború borzalmai mielőbb véget érjenek és a véráztatott mezőkön és a háború által hátrahagyott füstölgő romokon a béke és törvényes rend áldásai között európai kultúra virágzó gócpontjai emelkedjenek.

Alelnökké ezután megválasztották *Dobernig* Jánosé, majd a tisztikart alakították meg. Ezután *Berchtold* gróf előterjesztette a külügyi költségvetést és miután megalakultak a bizottságok, az ülés véget ért.

Berchtold gróf expozéja.

Nyomban a teljes ülés után megalakult a külügyi bizottság, amely *Leó Gyula* dr. elnöklésével ülést tartott. Az ülés megnyitása után *Berchtold* gróf külügyminiszter előterjesztette expozéját.

— Azon rövid időközben — mondotta — amely az országos bizottságok ülésezése óta folyt, a nemzetközi élet oly események színhelye volt, amelyeknek messzemenő jelentőséget kell tulajdonítani. Mielőtt ezen eseményekkel behatóbban foglalkoznám, egy tényről kell megemlékezni, amelynek reánk nézve, tekintettel szövetséges viszonyunkra, különös fontossága van. Az Olaszország és a török birodalom között egy év óta húzódó háború befejezést nyert a lausanne-i békekötéssel és szövetségünk az Észak Afrikai tengerparton egy nagy kiterjedésű terület elvitathatatlan birtokába jutott. A magunk részéről a lehetőségig elősegítettük a békekötés megkönnyítését és közvetlenül ennek megtörténte után elismertük Olaszország szuverenitását *Lybia* felett. Öszinte megelégedéssel akarom megemlíteni, hogy szövetségünk ekképpen eljutott céljához, amelynek elérése után évtizedek óta törekedett és így bő teret nyert, hogy hazája magas kulturáját idegen földre átültesse. A hadviselő felek közötti kiegyezés siettetése a balkáni viszály kitörését nem volt ugyan képes fenntartani, de mindenesetre megakadályozta azt, hogy az amugy is fenyegető helyzet még bonyolultabbá váljék. Ebből a szempontból is üdvözlőnk kell tehát a lausanne-i békekötést. Olaszországi közelmúlt tartózkodásom alatt meggyőződhettem arról, hogy magatartásunkat, amelyet ezen királyságnak Törökországgal folytatott háborújával szemben tanúsítottunk, nemcsak a kormány, de a lakosság is teljes mértékben méltányolta. A rokon szentes fogadtatást, melyben a szövetséges államban részesültem, nem utolsó helyen ezen körülménynek tudom be. Ez a hangulat minálunk is meleg visszhangra talált és szövetséges viszonyunk és közvetve a hármass szövetség újabb meg erősítésének zálogául szolgálhat.

A megváltozott balkáni helyzet.

— Igen komoly képet öltött a helyzet a közeli Keleten, ahol az összes Balkán államok fegyvert ragadtak. Amint önök előtt ismeretes, a nagyhatalmak diplomáciája *Poincarre* ur kezdeményezésére az ellenségeskedés kitörése óta kölcsönös eszmecsere útján igyekeznek annak az utját egyengetni, hogy egy adott pillanatban közelphessen és ezáltal a háború borzalmaival lehetőleg megrövidítse. Legbelsőbb egyetértésben szövetségeseinkkel és érintkezve Oroszországgal, úgy mint Angliával, résztvettünk az eszmecsereben és jelenleg is összeköttetésben állunk a hatalmakkal. Abból a meggyőződésből indultunk ki, hogy ez uton a nálunk is általánosan táplált óhajot szolgáljuk, hogy a tűzvész elfojtassék.

A háború eddigi során a Balkán államok nagy sikereket arattak és ezeknek hatása alatt a célok, melyeket ez államok maguk elé tűztek, lényegesen eltolódtak. Míg eredetileg az ozmán birodalomban élő fajrokonok élet és megéltetési feltételeinek javítására irányuló közigazgatási reformok képezték a Balkán államok követelését és ez a cél jutott hadikiáltványaikban is kifejezésre, jelenleg a szövetségesek aspirációiknak természete sokkal szebb menő és Törökország területi állapotának elvével többé nem egyeztethető össze. Politikánkra, melyet terjeszkedési törekvések nem befolyásolnak, mérvadó csak az lehet, hogy azt az érdeket, mely a béke fenntartásában rejlik, összehangba hozzuk azzal az első sorban reánk háruló kötelességgel, hogy a monarchia érdekeit minden károsodástól megóvjuk. Eddigi magatartásunkban a háború eseményeivel szemben önmegtartóztatást és mérsékletet tanúsítottunk, amely mindenütt méltánylásra talált. Ezen uton szándékozunk továbbra is

megmaradni, tudatában a bennünk rejlő erőnek, mely teljes biztonságot nyújt, hogy szavainknak érvényt fogunk tudni szerezni. Nem kételkedem, hogy ezt sikerülni fog anélkül, hogy más jogos igényeivel szemben kerüljünk, elérni. Készek vagyunk arra, hogy a Balkán államok védelmei által teremtett helyzetet a legmesszebbmenőleg tekintetbe vegyük és így megvessük a tartós, barátságos egyetértés alapjait az államokkal.

A monarchia és Románia érdekei a Balkánon.

Másfelől azonban jogunk van követelni, hogy a monarchia legitim érdekei a dolgok új alakulása következtében kárt ne szenvedjenek. Romániának, ezen velünk szoros baráti viszonyban álló királyságnak nyugodt és mérsékelt magatartása nem csakélyre becslendő jelentőséggel bír az események folyására és reméljük, hogy Románia földrajzi helyzetén alapuló jelentékeny érdekei kielégítést fognak találni.

Amennyire ez az adott körülmények között lehetséges volt, igyekeztem a pillanatnyi helyzet áttekinthető képét nyújtani és most még csak azzal a kéréssel vagyok bátor öndökhöz fordulni, hogy bizalmukat, amellyel a megelőző alkalommal megtisztelni méltóztattak, ezen komoly pillanatban azáltal legyenek kegyesek kifejezésre juttatni, hogy ezen szűkre szabott, szükségképpen korlátok közé szorított kijelentéseimmel megelégedve, ezek részletes fejtegetésétől eltekinteni méltóztassanak, mert ez a folyamatba lévő tárgyalások kényes voltára való tekintettel feladatomat nem könnyítene meg.

Ezután a holnap délután négy órakor tartandó ülésre tűzték ki a külügyi költségvetés tárgyalását. Ezzel az ülés véget ért.

Az expozé a magyar delegációban.

A magyar delegáció külügyi albizottsága is ülést tartott s ezen *Berchtold* gróf szószereplését ugyanezt az expozét terjesztette elő. *Berezviczy* Albert elnök a bizottság köszönetét tolmácsolta a külügyminiszternek s azt a reményét fejezte ki, hogy a delegáció tagjai szem előtt fogják tartani a külügyminiszter kívánságát a vitára vonatkozólag s elhatározták, hogy a legközelebbi ülés pénteken délután négy órakor lesz.

Az expozé hatása.

A Bud. Tud. érdekes magyarázatot fűz *Berchtold* expozéjához. Azt mondja, hogy az expozé tenorja egyenesen szenzációs, kijelentéseiből kiviláglik, hogy külügyi politikánk vezetője *elejté az eddigi balkáni statusquot*. Ez az elismerés természetesen rendkívül értékes a Balkán államokra nézve, mert ezekre nézve a tagadhatatlan katonai siker után az első politikai sikert jelenté. Nincs kétség az iránt, hogy Bulgária és Görögország honorálni fogják ezt az álláspontot. Szerbia iránt tanúsított jóindulatunk remélni engedi, hogy e szomszédunk sem fogja többé érdekeit olybá tekinteni, mintha a mieinkkel ellentétesek volnának. A monarchia vitális érdekeit az újonnan alakult ezen helyzettel szemben meg kell óvni s ezeket meg is fognak minden körülmények között óvni. A miniszter nem hagyott fenn kétséget az iránt, hogy a monarchia e célra a szükséges erővel rendelkezik. Ezek a mi érdekeink nem oly természetűek, hogy az európai békét veszélyeztetnék s oly kevéssé sérti bármely más hatalom érdekeit, hogy csak pajkos kedvből lehetne ezeket tőlünk megtagadni és a hatalmak ennek következtében igen könnyen el fogják érteni azt, hogy az általános béke megővésére irányuló fáradozásainkkal támogassuk őket. *Berchtold* expozéja igen értékes és amellől erőteljes nyelvezetű, olyan nagyhatalom nyelvében beszél, amely nem kaland után jár, de amely másfelől nem is fogja tűrni, hogy érdekein átgázoljanak.

Miért volt sürgős az expoze?

Bécsből jelentik, hogy az osztrák delegátusok körében érdekes magyarázatot adtak annak, miért mondta el ma expozeját Berchtold külügyminiszter a trónbeszéd elhangzása előtt; erre 34 év alatt csak egyszer volt példa. Ez most azért történt meg, mert külügyi képviselőink megtudta, hogy Poincaré holnap a francia kamarában körvonalazni fogja Franciaország álláspontját a balkáni kérdést illetően. Legfelsőbb helyen azt kívánták, hogy Berchtold még ma mondja el expozeját és ebea fejtse ki a monarchia kívánalmait a balkáni helyzet rendezéséről. Ez által mi elősőbbiséget nyerünk e kérdésben, mert álláspontunkat már ma leszögeztük a külügyminiszter nyilatkozatával, úgy, hogy holnap Poincaré ehhez fogja irányítani kijelentéseit.

Törökország

a háboru befejezését kéri.

— Konstantinápolyig mennek a bolgár seregek — Hadihajók védik az idegeneket Szambulban. — A nagyhatalmak közbelépése. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Arad, november 5.

A töröknek szívós az élete és az oszmán 10 hadseregnek kétségbeesett ellenállása erősebb, kitartóbb, mint ahogy azt a kirk-kilisszei és lüleburgászi harcok után hinni lehetett volna. A csatáldzsa védelmi vonalban visszavonulás történik, mert megverték a törököket, de nem semmisítették meg. A bolgár győzelmek, mondja a porta a hatalmak konstantinápolyi nagyköveteinek átadott jegyzékében, csak részleges eredmények. Fantasztikus állítás, de a harcterről ma érkezett hírek úgy látszik bizonyos realitással támogatják ezt a fantazmagorát. Bulgária egész nép ereje harcol és vérzik a Drinápoly és Csorlu közt elterülő mezőkön, de e pillanatig még nem tudta az ellenfelet szétmorzsolni, erősítéseket kell bevonnia, hogy Konstantinápoly kapui elé jutva békét diktálhasson. A nyugati bolgár sereg és a szerberök sietnek Csataldzsa elé és végső rohammal tiporják le Törökország reményeit.

Ebben a pillanatban Drinápoly várának ellenállása a törökök részére fokozott jelentőséggel bír. Minden nap, amelyet a védőcsapat nyer, az ország életét hosszabbítja meg. A vár elzárja a bolgár erősítésekre siető csapatok részére nyitva álló egyetlen utat és igen nagy erőket köt le. Japán is csak akkor vihatta meg a nagy mukdeni csatát, miután Port-Arthur elesett és Nogi tábornok ostromló seregét be lehetett vonni a harcolók közé. Noha Thráciában a bolgárok hatalmas eredményeket értek el, a török sereg még ellentálló és a csatáldzsa magaslatok sáncai mögött feltartóztathatja a szövetségesek vonulását a főváros felé.

Törökország nyugati része Albánia kivételével a szövetségesek kezében van. Csak Monasztir és Szaloniki várják az okkupációt. Nagyobb török erők nincsenek ezen a harcmezőn csoportosítva, csak Zekki pasa szétugratott seregének romjai nyugtalaníthatják apró harcokban az ellenfelet.

Most már a lüleburgászi és csorlui ütközetekről is vannak részletes leírásaink. Öt napig tartott a harc és körülbelül negyvenezer embert vesztett a török halottakban, sebesültekben és foglyokban. Ez körülbelül husz százalékos veszteségnek felel meg, ami nem is látszik túlzottnak, mert az osztrák seregek az egynapos kőnigrazi csatában negyvenkétezer embert vesztettek, míg Vionville-nél 1870. augusztus 16-án harminkezezer emberből álló két porosz hadtestből 16.000 ember takarta a harcmezőt és Saint Privat-nál a huszezer emberből álló porosz dárda-hadtest néhány óra alatt nyolcezer embert vesztett, tehát

majdnem negyven százalékat. A napokig tartó orosz japán csatározások alkalmával a veszteségek átlagban nem emelkedtek husz huszonöt százalékon felül. A maig rendelkezésre álló adatok szerint tehát a török háboruban nem beszélhetünk rendkívüli veszteségekről.

Mai értesüléseink a háborúról a következők:

Törökország békét óhajt.

— A porta a nagyhatalmakhoz. —

Konstantinápoly, november 5. Nordanunhián külügyminiszter a nagyhatalmak itteni képviselőinek a következő jegyzéket nyújtotta át, hogy közöljék kormányukkal: „Az ottomán császári kormány sulyos, de nem kétségbeesett helyzetben van. Mikor a Balkán államok már befejezték mozgósításukat, Törökország csak akkor kezdte el a mobilizációt. Törökország még mindig sok csapatot tud koncentrálni és képes hosszú ideig folytatni a háborút. A védelmi vonal nagy kiterjedése tette lehetővé az ellenségnek, hogy néhány ponton benyomuljon a török birodalom területére, azonban az ellenség győzelme nem tekinthető véglegesnek. Mégis emberi szempontból és minden további vérontást elkerülendő, az ottomán császári kormány a háboru befejezésére törekszik.

Bécs, november 5. Mavrogéni hég török nagykövet tegnap este megjelent a külügyi hivatalban és előterjesztette Törökország kérését a közbelépés iránt. Berchtold gróf kijelentette, hogy a kormánynak előbb érintkezésbe kell lépnie a többi nagyhatalommal és ennek az érintkezésnek eredménye szerint fogja a bécsi külügyi hivatal válaszát megadni.

Pétevár, november 5. A portának a nagyhatalmakhoz a béke érdekében küldött körjegyzékére ma Oroszország választ adott. Oroszország kijelenti, hogy hajlandó a béke érdekében a balkáni szövetségeseknél interveniálni, de csak úgy, ha Törökország szabad kezet enged a nagyhatalmaknak, hogy milyen irányban indítsák meg és folytassák le tárgyalásaikat.

Konstantinápoly, november 5. A portának tegnap este nagyköveteihez intézett körjegyzéke értelmében Törökország nagykövetei ma lépést tesznek a nagyhatalmaknál, hogy mediációjukat az ellenségeskedés megszüntetése és a négy balkáni állammal való békekötés érdekében kérjék. A választ ma estére várják. A hivatalos körök és a közvélemény nagy része nagy figyelemmel kíséri a közbelépés eredményét. Török körökben forgalomban lévő hír szerint a négy balkáni állam mindenekelőtt a jövő balkáni térség körvonalainak megállapítására törekszik.

Konstantinápoly kapui elé!

— A szövetségesek hadüzevei. —

Belgrád: A szövetséges Balkán államok kormányai élénken tárgyalnak, hogy megállapítsák a négy szövetséges balkáni sereg további katonai programját. Arról szó sem lehet, hogy beszüntessék a hadműveleteket, de fegyverszünetre sem gondolnak most, mikor három héten belül be kell fejeződnie az egész hadjáratnak. A Balkán államok nem akarnak diplomáciai akcióba kezdeni, mielőtt Drinápolyt és Skutarit el nem foglalták. Arról még nem határoztak, hogy bevonulnak-e Szalonikibe, de valószínűleg abban egyeznek meg, hogy Konstantinápoly és Szaloniki előtt megállítják seregeiket.

Belgrád, november 5. A mai szerb lapok azzal a kérdéssel foglalkoznak, hogy mikorra jöhet létre a béke és milyen alapon volna az megkötendő. Szerintük alapos remény van arra, hogy a béke még karácsony előtt létrejön, de Szerbia közvetlenül nem tárgyalhat Ausztria-Magyarországgal, amíg ehhez a szövetséges államok hozzá nem járultak.

Bécs, november 5. Diplomáciai körökből jelentik: A nagyhatalmak értesíteni fogják a balkáni államokat arról, hogy a porta kérését terjesztett eléjük a közbelépés tárgyában és csak ha majd ezek az államok hozzájárulnak, lehet szó a tanácskozásról. Azonban itt azt hiszik, hogy a balkáni államok egy ideig halogatni fogják válaszukat, mert stratégiai előrenyomulásukat nem akarják időnek előtte felbeszakítani, hanem a maguk elé kitűzött katonai célokat el akarják érni. Ezek a célok: 1. A nagy csata Csataldzsa mellett, amely ennek a hétnek a végén lesz. 2. Drinápoly elfoglalása. 3. Skutari bevétel. 4. Szaloniki és Monasztir meghódítása.

Pétevár, november 5. Az itteni bolgár követ kijelentette, hogy a balkáni államok követelése a következők: Montenegró részére a skutari vilajet; Szerbia részére Ó-Szerbia és az adriai tengerhez vivő keskeny terület; Görögország részére Tesszália, déli Epirusz és Elbasszán; Bulgária részére a Drinápoly, Dedeagacs és Szaloniki között lévő terület. Szerbiának és Görögországnak nincs kifogása Bulgária követelése ellen. A bolgár diplomata nézete szerint Romániának nincsen joga területi nagybővítéshez. A bolgárok nem fogják bevonulni Konstantinápolyba, mert céljuk most az Égei tenger.

A bolgár sereg Csataldzsánál.

— A török főváros vészedeleme. —

Szófia, november 5. A legfontosabb eseményekről három nap óta semmi híradás. Az összes mérvadó személyiségek hallgatásba burkolódnak. A berlini bolgár katonai attasé kérdést intézett ide egy porosz ezredesre vonatkozólag, aki a török seregben volt és nyoma veszett. Az ezredes hozzátartozóinak az a véleménye, hogy az ezredes Kirk kilisszénél elesett, vagy pedig a bolgárok fogságába került. Itt azt hiszik, hogy az ezredes a lüleburgászi futás alkalmával a nagy zürzavarban és pánikban maguk a törökök löttek agyon.

Konstantinápoly, november 5. Valótlán az a hír, hogy a bolgárok Csataldzsát bevették. A harcterről kedvező hírek jönnek. A Csataldzsa mellett álló hadsereg nyugodtan várja a bolgárok támadását. A konstantinápolyi lakosság föl van háborodva a miatt, hogy készülődő meszárlásról szóló híreket terjesztenek.

Konstantinápoly, november 5. A porta hivatalosan kijelenti, hogy a keleti hadsereg visszavonulása nem fejeztetett teljesen be. Az egész hadsereg még nincsen belül a csatáldzsa vonalon.

Konstantinápoly, november 5. Jususz Izzedin trónörökös este a keleti hadsereg főhadiszállására ment. Kíséretében több magasrangú katonatiszt volt. A szultán érzékeny bucsut vett a trónörökösötől.

Konstantinápoly: Rodostó lakossága és a Rodostó és Konstantinápoly közt levő falvak lakossága elhagyta lakhelyeit.

Konstantinápoly, november 5. A városban rémhírek vannak elterjedve. Beszéli, hogy a bolgárok már Csataldzsát is bevették és Konstantinápolyhoz közelednek. Hivatalosan megcáfolták ezt a hírt. A lakosság izgatott és feszülten várja a harcterről érkező újabb híreket. Az idegenek és keresztények elleni vérfürdőről szóló hírek túlzottak és maguk a mohamedánok vannak a legjobban felháborodva afelett, hogy ilyen híreket terjesztenek. Ahmed Fezi marsallt ideiglenes belügyminiszterre nevezték ki. A trónörökös és

Fuad pasa marsall ma a keleti hadsereg főhadiszállására utaznak. A seik ülizlam több kiváló lelkeszt megbízott azzal, hogy a mecsetekben beszéljenek a lélkére a népnek, intsek nyugalomra, mérsékletre és bizalomra a kormány iránt.

Washington, november 5. Juszuif Zia basa török nagykövet egy újságírónak ezt jelentette ki: *Konstantinápolyt nem lehet elfoglalni, ép oly lehetetlen, hogy a török fővárosban mérsárlást rendezzenek. Ha megvernek bennünket, akkor három hét alatt ugyanakkora hadsereget mozgósítunk Kis Ázsiában.*

Konstantinápoly, november 5. A Midiában partraszállított csapatokkal megerősített hadsereg, amely a nagy haderő visszavonulása ellenére Viza mellett maradt, tegnap *Vizától északra megkötözte az ellenséget.* A harc nagyon véres volt, de eredményét még nem ismerik. Ma sok ezer kurd önkéntes érkezett ide.

Szófia, november 5. Ferdinánd király tegnap meglátogatta a jamboli sebesülteket. A királyné szintén Jambolba érkezett, ahol meglátogatta a kórházakat és a sebesültekek barátságos szavakat váltott. A királyné sajátkezűleg egy zászlót himez a macedóniai önkéntes légió számára. A macedón végrehajtó bizottság erről értesülve, a királynéhez meghatott szavakkal táviratot intézett, amelyben a macedón harcosok mély köszönetét fejezi ki és kijelenti, hogy a macedón nép e zászló, mint a nemzeti egység szimbóluma köré fog gyülekezni.

Szófia: Nyolc zászlóalj macedón önkéntes ma délelőtt a lakosság ovációja közben a harc terere utazott. Az önkéntesek között vannak örmények és oroszok is.

Szófia: Nagy szépséggel találkozik itt a Reuter ügynökségnek az a konstantinápolyi jelentése, hogy a *törökök visszavonultak a Csataldzsa vonal mögé.* Ennek ellentmond az, hogy tegnap a törökök Bunar-Hisszar és Viza közt előtörték. Illetékes helyen kijelentik, hogy *Drinápolyt még egyáltalán nem bombázták.*

Szófia: A bolgár hivatalos lapban közlik *Dadter kapitány őrnaggyá való előléptetését.* Ő az első zsidó törzstiszt a bolgár hadseregben. A Musztafapásánál vívott ütközetben a király személyesen tűzte mellére a vitézségi érmet, mert neki köszönhető, hogy Musztafapasa olyan gyorsan jutott bolgár kézbe. A kapitány vakmerően vezette katonáit az ellenség ellen.

Szófia: A tegnap ideérkezett bolgár sebesültek között van egy közkatona, akinek *orrát és fülét vágta le.* Ő maga úgy adja elő szörnyű megcsónkítását, hogy a csatatéren fölötte török sebesültek heverték, akikől ő nem tudott mozogni. Így történt, hogy egyik sebesült török katonára késével levágta orrát és fülét.

Szerbek Szaloniki előtt.

— Péter király kifáradt a hadvezetésben. —

Belgrád: Ma délelőtt ide az a még eddig meg nem erősített hír érkezett, hogy a szerb csapatok elfoglalták *Gowendzet és körülbelül ötven kilométernyire állnak csak Szalonikától.* A Monastirba tartó csapatok is oda érkeztek. A szerbek sehol sem találtak ellentállásra.

Belgrád, november 5. Tegnap este egy ezerhuszonhárom török hadifoglyot és sebesültet hozó vonat érkezett meg Belgrádba. A foglyok között igen sok albán nemes van, akik iránt nagy az érdeklődés. A fogoly tiszteknek megengedték a belgrádi felsővárosban a szabad mozgást. Kávéházakban és vendéglőkben is megjelenhetnek és szabadon érintkezhetnek a néppel. A török tisztet ez a liberális bánásmód nagyon meghatja.

Belgrád, november 5. Tegnap hatvan kozák és két orosz tiszt érkezett Belgrádba és önkénteseknek beálltak a szerb hadseregbe. Velük érke-

zett Lipovác orosz tábornok, ujvidéki származású ember, aki valamikor tisztje volt az osztrák-magyar hadseregnek.

Belgrád: Péter király az utolsó hetek fáradalmaitól kimerült és pihenésre van szüksége, ezért vissza tér a harctérről Belgrádba, bár állapota aggodalomra egyáltalában nem ad okot.

Belgrád, november 5. Amikor a háború megkezdődött, százhuszonöt millió dinár volt a szerb hadipénztárban. Azóta a *háború költségei tizenhét millió dinárt emésztették fel.* Most tehát száznegyven millió dinár a szerb hadikincs. Ujabban gazdag bel- és külföldi szerbek három millió adományoztak szerb hadicélra. Így tehát a szerbeknek nem kell majd kölcsönért a külföldhöz fordulni.

Budapest, november 5. A szerb kormány kérésére. *Bókai Árpád* tanár kezdeményezésére a Vörös Kereszt közreműködésével nyolc orvos és a Gondviselés nevű betegápoló egyesület négy ápolónővére teljes felszereléssel, operációs műtőszerekkel és Röntgen készülékekkel felszerelve Herczeg báró tanár asszisztensének, *Makai* doktornak vezetése alatt a harctérre ment. Ma délután értek Belgrádba, valószínűleg a harctérre, Vranjába utaznak.

Skutari ostroma.

— Szerb segítség a montenegróiaknak. —

Belgrád: A szerb hadvezetéség nagyobb csapatokat készült Skutari elé küldeni a montenegrói sereg támogatására, amely eddigelé nem tudott ott döntő eredményeket elérni. A fővezérletnek az a szándéka, hogy San Giovanni di Medna kikötőjét is megszállja. Ez a hadügyminiszter terve és a katonai párté, amelynek befolyása ma mindenható és kétségtelen, hogy a kormány kénytelen lesz ebbe beleegyezni.

Cettinje. *Nikita* király sürgősen kért Belgrádból nehéz ostromágyukat, hogy siettetni lehessen Skutari ostromát.

Skutari, november 5. Az aggodó lakosság sürgötésére a semleges hatalmak konzuljai közös levelet intéztek Daniló trónörökshöz, mint a montenegrói ostromlók főparancsnokához, kérve őt, kerülje el, hogy a bombázás a békés keresztény és mohamedán lakosságot, valamint a semleges épületeket rongálja. A trónörökös megadta ehhez hozzájárulását, hozzátette azonban, hogy a muzulmánokat a török harcosokhoz számítja. A legjobb ágyuk mellett is különben lehetetlen megakadályozni, hogy egyes golyók oly helyeken robbanjanak föl, ahová nem irányoztattak. Miután a törökök ismételten visszaéltek a fehér zászlóval, ragaszkodik ahhoz is, hogy válasza egy semleges hatalom képviselőjének jelenlétében adassék át. E célra Hubka százados osztrák és magyar katonai attasé a skutari-i kikötőbe ment, ahol ma délután átadták a választ.

A görög sereg sikerei.

— Előrenyomulás Monasztir felé. —

Konstantinápoly, november 5. A lapok e hó 3-iki táviratot közölnek, amely szerint a monasztiri vilajetben Banica és Florina között harc volt a török csapatok és egy görög hadosztály között. A görögök visszavonulásra kényszerültek. A törökök megszállták Banicát. Banica és Florina 20—25 kilométerre van csak Monasztirtól.

Atén, november 5. A Jerox nevű jelző-gőzös *Vratsano* Antal fregattkapitány parancsnoksága alatt, aki unokája annak a Vratsanonak, aki 1831-ben a szabadság zászlaját Psara szigetén kitűzte, ma megszállta Psara szigetét. *Szapundszakis* tábornok táviratozza: A török foglyok száma, kiket hajóra raktak, 810 ember, köztük 58 tiszt, 600 katona és 122 albán basibozuk. Amagi magasiatán a harcok tovább tartanak. Garibaldi Ricciotti ideérkezett és nagy lelkesedéssel fogadták. Mintegy 3000 görög és olasz garibaldista gyűlt itt össze.

A hatalmak hadihajói az Aranyszary öbölben.

— Konstantinápoly hangulata. —

Konstantinápoly: Ugy Pera, mint Sztambul nyugodt. Nagy mozgalom csak a sztambuli utcákon van, különösen a pályaudvar közelében és azon az uton, amely a magas portához vezet. A város tele van oda menekült katonákkal, akik Konstantinápolyban maradni, vagy elutazni akarnak. A török hadsereg visszavonulásáról szóló hivatalos jelentés hatása alatt a muzulmán lakosságot mély gyász fogta el. A lakosság lehaglott, de izgalomnak semmi nyoma. Alaptalanok a hírek, mintha zavargásoktól kellene tartani. Az európai negyeden őrszolgálat vonulnak végig, miután mindezek ellenére a *külföldi kolonia több tagja nagyon aggodik a bekövetkező események miatt.* A külföldiekről gondoskodni kell megnyugtató intézkedésekkel. Az osztrák magyar nagykövetség a koloniáknak egy Lloyd hajót bocsátott rendelkezésre és szükség esetén egy másik hajó is készen fog állani, amelynek fedélzetén az osztrákok és magyarok, akik a külföldi negyedekben laknak, különösen nők és gyermekek helyet kaphatnak. Néhány család a Lloyd gőzösön már helyet is foglalt.

Konstantinápoly, november 5. Az irádét, mely a hatalmaknak Olaszország kivételével, megengedi egy második páncélos cirkálónak, mint állomáshajónak a Dardanellákba való beutását, kihirdették és közzölték a tengerszorosok parancsnokaival. A páncélos cirkáló holnap érkeznek.

Konstantinápoly, november 5. A német nagykövet közbenjárására ma egy második irádé is megjelent, amely megengedi az olaszoknak is, hogy egy második állomáshajót küldhessenek Konstantinápolyba. Így két napon belül minden nagyhatalom képviselve lesz Sztambul előtt.

Póla, november 5. Félhivatalosan jelentik, hogy az osztrák magyar hajóraj első osztálya legelőször Szmirnát fogja érinteni.

Póla: A Ferenc Ferdinánd, Zrinyi és Aspern páncélos hajókon kívül a *Spain admirális* cirkáló is elhagyta a kikötőt két torpedóhajóval együtt. Este utrakeltek az *Uskoke* és *Wildfang* páncélosok is.

Konstantinápoly, november 5. Az Aspern nevű cirkáló holnap érkezik ide, mint az osztrák-magyar nagykövetség állomáshajója.

Konstantinápoly, november 5. A Vineta német cirkálóhajó holnap ideérkezik. Az osztrák és magyar alattvalókat felvették a Salzburg fedélzetére. Ma egy francia és egy angol hadihajó érkezett ide.

Róma, november 5. A Tribuna értesülése szerint Garonni márkai nagykövettel a Coatit és Archimede hadihajók fognak Konstantinápolyba menni.

Páris: A Havas ügynökség jelenti, hogy három francia hadihajó tegnap Sziriába érkezett, ahol új instrukciót várnak.

TANÜGY.

(—) Iparoktatás Aradon. A kereskedelmi miniszter által engedélyezett cipész ipari szaktanfolyam e hó 8 án kezdődik a fa- és fémpipar iskolában. Beiratkozni lehet Olár Jusztin cipészipari szaktanárnál, a cipész szövetkezetben. Beiratási és oktatási díj 2 korona.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — 161
Kiadóhivatal és hirdetői osztály	— — 151
Nyomda	— — — — 161

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Szerda: *Primrose kisasszony*, vigjáték. (Bemutató előadást.)

Csütörtök: *Primrose kisasszony*, vigjáték.

Péntek: *Primrose kisasszony*, vigjáték.

Szombat: *A szép gárdista*, operette.

Vasárnap: Délután: *A falu rossza*, népszimű.

Este: *Vigányszerelem*, operette.

Orgona hangverseny.

*

A hangverseny szezon ezuttal a Minorita-templomban tartott orgona-versenynyel vette kezdetét. A májusi orgona-avató koncertről oly előnyösen ismert hazai művésznök, Schmidthauer Lajos volt az est hőse. Programja a történelmi sorrend jegyében összeállítottak mondható. A kétszáz év előtti szerzőket Galuppi Adagiojával és Allegro-jaival, valamint Buxtehude imenciózus Fugája képviselték. A száz év előtti kort a Haydn apó „Nagy évszak” oratoriumából egyik vegyes kara (vox humana regiszterrel) s a regebbi atyamestere a minden zongoristáknak és orgonistáknak, Bach vidám dur akkordban végződő g moll fugája jellemezték. Majd Weichart Auróra, a jónevű enektanár nő ábitatos enekét kísérte Schmidthauer megszólaltatva a legmagasabb piccolo és flageolet regisztereket. Utána Mendelssohn vezetett át az újabb korba. Egy choral alapján készült f moll szonátáját hallottuk 3 tetelben (a műsor negyedik igért, holott a szonata 3 tetelből áll.) Az első és harmadik tetel allegro között poetikusan hatott a középső tetel pianissimo Adagioja a vox humana-val. Kar, hogy e regiszter dilettáns enekesek túl buzgó tremolázására emlékeztető rezgését nem lehet mersekelni. A nagy Bossi moderna harmonizációja Imaja vox humana-val átmenetül szolgált Schmidthauer saját szerzeményű világias Intermezzójára, melynek élénk ütemű scherzoszerű menetét bukolikus pásztordal szakiya feibe. Hatásos darabja után Guilmannek (nem Guilmont mint a műsor mondja) a híres párisi orgonistának Beethoven Eroica gyászindulója kezdőmotívumára emlékeztető témáján épült Marche lunebre-jét a Chant seraphique-kal játszotta: a nagy koncepciójú alkotás szimfoniku részletességgel kidolgozott témája után meglepően érdekes a harfaregiszterrel kísért angyali kar derült összhangja. Franck Cézár basszus uniszónón kezdődő hatalmas fináteja fejezte be az igen tekintélyes számban megjelent közönség előtt lefolyt hangversenyt. Van valami különösen mystikus az ilyen templomi hangversenynél, hol kiki magában elmélyedve teljesen gondolatainak és érzelmeinek adva át magát annál jobban élvezheti a szívhez szóló zenét, mert templomban még se igen beszélgetnek úgy és annyit, sem a női trilettek nem kelnek feltűnő versenyre egymással, mint egy par excellence hangversenyteremben. S mégis nézettünk szerint, ha a tél folyamán akarnak még orgona-hangversenyt rendezni, előbb a test épségéről is kell gondoskodnia az intézőségnek: mert a mai állapotában a templom, mikor fűteni sem lehet, csak nyáron alkalmas hangversenyre.

W.

* A Kőlcsey-egyesület novemberi felolvasásai. A Kőlcsey-egyesület novemberben két felolvasást rendez. A megnyitó előadás 12-én lesz. Mint már említettük *Budnyánszky* Endre Rudnyánszky Gyula költői egyeniségéről fog beszélni. *Faragó* Rezső és *Kaszab* Geza lesz még előadó ezen a felolvasáson. *Kaszab* *A női ruházatkodás filozófiája* címen fog csövegni a modern élet egyik sokágu társadalmi kérdéséről. A második felolvasás ebben a hónapban 24-ikén vasárnap délután lesz egy előadással. A budapesti Országos Színművészeti Akadémia országos nevű írótanára *Sebestyén* Károly dr. fog egy modern irodalmi tárgyról szabad előadást tartani.

* Hubay Jenő leghíresebb tanítványa. A következő sorokat kaptuk: Tekintetes Szerkesztőség! Vasárnapi számukba egy kis hiba csuszott be: a Hubay Jenőről szóló cikkben. Leghíresebb tanítványai közt említik *Waldbauer*-t, de ő nem Gyula, hanem *Imre*! Egyébiránt már annyira híres, hogy egy Európa-szerie ismert *Waldbauer* Kerpely quatuor társaság primása; társai szintén Hubay növendékek: a II. hegedűs *Temesváry* János, a brácsás *Kornstein* Egon, a gordonkás *Kerpely* Jenő (Popper tanítvány). A most külföldi hangverseny-körúton lévő vonósnegyest Aradon is sokan ismerik.

* Barta Ernő képkiállítását állandóan nagy és előkelő közönség látogatja *Weisz* Leó szalonjában. A kiállítás nagy sikerét legjobban bizonyítja, hogy máris több vásárlás történt.

* Lila dominó. (Ujdonság a Népoperában.) *Budapestről* jeseuti tudósítók: Ma este volt a Népoperában *Charles Cuiviller* bajos operettjének nagyhatású bemutatója. A nagyszámú közönség élénk tetszéssel fogadta a darabot és lelkesen tapsolt a kiváló művészeknek. Különösen nagy ünnepeztetésben volt része *Szojer* Ilonkának, ki *Georgine* szerepében, mint már annyiszor, újra elbájolta lelkes híveit. Külön dicsőret illeti még *Fessler* karnagyot, ki zenekara feleit pompásan parancsol. Az igazán jó előadást *Balogh* Bosko, *Hajnal* Hajnalka, *Pajor*, *Ujváry* és a többi szereplők segítették sikerre. (fje)

* *Primerose* kisasszony. Ma este kerül színre az újabb francia irodalom egyik legnagyobb, legelőkeltebb alkotása, *Fiers* és *Caillavet* művészi finomságu vigjátéka, a *Primerose* kisasszony. Nagy sikert aratott a vigjáték Párisban s azután mindenütt, ahol csak színre került. Budapesten, a Vígsházban volt a finom művészettel teli vigjátékok a premierje s a közönség lelkesedéssel hódolt a bravuros alkotásnak, amely könnyedségével az első pillanatra már megfogta a publikumot. Az aradi színház vigjátéki személyzete ambícióval, lelkesedéssel készült hetek óta a *Primerose* kisasszonyra, a próbák már befejeződtek s a szerdai premiéren összevágó, művészi előadásban hozza színre a bajos francia vigjátékot. A darabot *Beregi* dr. rendezi, a főbb szereplők *Heppesné*, *Novák Irén*, *Follinuszné*, *Szendrey*, *Varnay*, *Beregi* dr., *Déli*, *Hajduska* lesznek.

* Vásárlások a Solymosi kiállításon. Míg október hónapban Solymosi Marton műkereskedő tudatta velünk, hogy novemberben ismét képkiállítást szándékozik rendezni Aradon, a magunk részéről bizonyos aggállyal vetjük tudomásul szándékát, mert a mostani gazdasági viszonyokat nem tartottuk alkalmasnak egy nagyobbabású tárlat rendezésére. Solymosinak azonban, ugyilatszük, sikerült a rossz viszonyokat egyrészt tartalma anyagával, másrészt már a májushavi ittelei alkalmával konstataált anyaga művészi nívójának emelésével, — nemkülönben rendkívül szolid áraival és kedvező fizetési feltételeivel ellensúlyozni. Erről tanuskodik a mai napon élénken megindult vásár. A mai nap vásárlói közül sikerült következő neveit megtudnunk: *Neuman* Alfredné, *Stengl* Andor iparifőfelügyelő, *Szántay* Lajos műépítész, *dr. Krenner* Zoltánné, *Buday* Mihály és *Vermes* Lajos dr.

* Elhalasztott hangverseny. *Miss Helén Ware* világhírű hegedűművésznőnek e hónap 9-re hirdetett hangversenyét a művésznő betegsége miatt december 8-án tartják meg.

* A balkáni harctér a moziban. A harctérre felvonuló hadtestekről érdekes eredeti felvételeket mutat be az Apolló színház szerdai új műsorán.

* A balkáni háború az Urániában. Véres képek borzalmi festik pirosra szerdán az Uránia-színház fehér vásznát. Amiről eddig csak megcenzurázott haditudósításokban van tudomásunk, ezt most a maga egész borzalmasságában mutatja be a kinematográfia, mely a bolgár hadvezetés engedélyével készült a harctéren. A páratlan érdekességű szenzációra különösen felhívjuk a közönség érdeklődését.

* 60 kötet könyv 1 kor. 40 fill.-ért, 180 hangjeggy 2 kor. 40 fill.-ért kaphatók *Kerpely* László kölcsönintézetében, Aradon.

* A halálgyűrű. (Az Uránia ujdonsága.) *Anatol France*, a világhírű francia regényíró, aki épen most kapta meg az irodalmi Nobel díjat, írta azt a filmet, melyet holnap mutat be az Uránia. Ez a háromfelvonásos dráma, mely egész generációk tragédiáját mutatja be, valóságos műremeke a kinematográfia, a legrilliansabb produkciók egyike. A kép izgalmos részletei mellett is mindvégig artisztikus. Elfogultság nélkül állíthatjuk, hogy ez a kép az idei szezon legbámulatosabb terméke. A dráma, amelynek szerepeit a leghíresebb francia színészek játszik, csak három napig marad műsorán.

175

* A tata, mint dada. (Pompás magyar film az Apolló színházban.) A Hunia magyar filmgyár legújabb filmjét, egy bájos vigjátékot: *A tata mint dada*-t holnap, szerdán mutatja be az Apolló-színház. A címszerepben *Vendrey*, — akinek a kedvéért írták a darabot — elsőrangú s egyéniségéhez illő alakításához jut. A szegény tata a darabban nagy bajban van, nincs semmiféle keresete. Bujában kapóra jön neki egy hirdetés, melyben egy előkelő házaspár erős, izmos, száraz-dadát keres kis gyermekei mellé. A tata, ki alkalmasnak érzi magát e szerep betöltésére, női ruhába öltözve, ajánlkozik az állásra s azt el is nyeri. Egy séta alkalmával a dada lángalobbantja egy ny.lka tüzőt fogékony szívét, ki beszökik hozzá és esedezve kéri a kinos zavarban levő fess dadát, hogy jöjjön el a tüzőtőbálra.

177

Három évi börtönre ítélt fővárosi ügyvéd.

(Szigoru ítélet a budapesti királyi táblán.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, november 5.

Kartársai nagyon régen tudták *Singer* Armin dr. budapesti ügyvédéről, hogy élete teherlapján úgy az ügyvédi tisztességbe, valamint a büntető törvénykönyvbe ütköző cselekedet bőségesen szerepel. Tudta ezt illetékes fegyelmi hatósága is, amely gyakran foglalkozott kisebb megtévelyedéseivel.

Tavaly két följelentés érkezett ellene a fővárosi rendőrséghez, mindkettő külföldről. Ott még nem ismerték s megbíztak benne. *Müller* Amália krakói vagonos asszony azzal bizta meg, hogy ingatlanára nagyobb jelzálogkölesont járjon ki. *Singer* dr. mindentéle előzetes költség címén kicsalt megbízójától négyezer korona értékű értékpapírt s többé nem törődött a dologgal. *Müller* Amália végre türelmét vesztve visszakövetelte papírjait, de *Singer* dr. régi és sokszor bevált módszeréhez folyamodott. Költségjegyzékében elszámolt a négyezer koronáról s pörrel fenyegetőzött.

A második följelentést *Vogel* Károlyné, született *Winkler* Aranka Szerajevóban élő vésnök felesége tette. Évekkel ezelőtt egy hagyatéki ügynek lebonyolításával bizta meg *Singer* dr.-t, aki fölvert negyvenkétezer koronát, de abból csak huszonkétezeret küldött meg. A többire nézve azal áltatta az asszonyt, hogy csak hónapok múlva fizetik ki s egyelőre csak ennyi folyt be. *Vogel* né megtudta, hogy megbízottja egyszerre vágta zsebre az ő örökségét. Feljött Budapestre, ahol a sarokba szorított ügyvéd tanu előtt bevallotta, hogy nincs pénze, mert azt gyümölcsözőleg egy gyárba fektette be, de a pénz eluszott. Majd huszonkét ezer korona pörköltétség erejéig bepörölte kliensét, aki hajlandó volt hatszerháromezár koronában kiegyezni vele, de ez sem sikerült.

A budapesti büntető törvényszék, mivel *Müller* Amália időközben visszavonta panaszát, csak *Vogel* Károlyné kárára elkövetett sikkasztás büntette miatt ítélte el *Singer* Armin dr. egy esztendőre börtönre. A királyi tábla második büntető tanácsa *Sárkány* Lajos dr. bíró előadása után a vádlott büntetését három évre emelte föl. A tábla különösen súlyosító körülményül vette a vádlott nagyméretű tevékenységét, mely arra is kiterjedt, hogy a befolyt, nagy összeget, nehogy ellene bizonyosságot szolgáltatasson, ügyvédi könyveibe bevezetni elmulasztotta.

Az aradmegyei bérgyilkosság.

— Esküdtársi tárgyalás. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 5.

Rendkívül érdekes bűnyvet tárgyalt ma az aradi kir. törvényszék, mint esküdtbíróóság. A nadabi bérgyilkosság vádlottai állottak a törvényszék előtt, de ítélehozatalra csak holnap kerül a sor ebben az érdekes bűnyben, amely élénk világot vet az aradmegyei erkölcsökre.

Ez év április 13 án történt, hogy Kádár Tivadar vagyonos nadabi gazdálkodó ablakán este kétszer belöttek. Az egyik lövés Kádár arcán hatolt keresztül, úgy, hogy a szerencsétlen ember sokáig élet-halál közt lebegett s végül is elvesztette részben beszédképességét.

A csendőrök gyanuja azonnal Kádár Tivadar feleségére és fiára terelődött. A faluban ugyanis mindenki tudta, hogy Kádár rosszul élt a feleségével s a fiu egy izben már keresett embert, aki apját eltegye láb alól.

Április 14-én a csendőrök le is tartóztatták Kádár-Dema Pétert, Kádár Tivadar fogadott fiát, de még ugyanaznap este ismét kétszer belöttek Kádár ablakán, de a lövések ezuttal nem tettek senkiben sem kárt.

A csendőrök erélyesen folytatta a nyomozást s így sikerült is a bonyolult bűny szálat kibogozni. Kiderült, hogy helyes nyomon indultak el s másodszor csak azért löttek be a tettesek Kádár ablakán, hogy a gyanút Kádár Tivadarné, született Dema Annáról és Kádár-Dema Péterről eltereljék.

A csendőri nyomozás megállapította, hogy Kádárné és fia már régen kerestek alkalmas embert, aki Kádárt jutalom ellenében megölje. Csakhamar akadt is vállalkozó: Pécskán Tivadar nap-számos. Pécskánon kívül még Daun Miklós jó-módu szücsmestert is sikerült rábeszélni Kádárnéknak, hogy legyen segítségére. Az asszony összesen száz forintot ígért a két embernek: hatvan pengőt annak, aki a gyilkosságot végrehajtja, negyvenet pedig annak, aki segítkezik.

Április 13 án Daun megleste, amíg Kádár hazameant, Pécskán pedig vadászfegyverével belőtt az ablakon. Másnap a csendőrök letartóztatták Kádár-Dema Pétert, mire az asszony rábirta Pécskánt, hogy ismételje meg a merényletet s terelje így el a csendőrök gyanuját a fiáról.

A mai esküdtársi tárgyaláson, amelyen Bittó József táblabíró elnökölt, Pécskán Tivadart Gabos Jenő dr. védte, Daun Miklóst Nagy Sándor dr., Kádár-Dema Pétert Momák Döme dr., Kádár Tivadarnét pedig Brasch Aladár dr. védte. A tolmácsi tisztet Bornea Julián töltötte be.

A délelőtti az elsőrendű vádlott, Pécskán Tivadar kihallgatásával telt el. Pécskán részben beismerte bűnét s azzal védekezett csupán, hogy részeg volt. Elmondotta, hogy Kádár Tivadarné fél éven keresztül zaklatta, hogy vállalja magára a gyilkosságot. A merénylet napján leittatták. Ő Daunnal Kádár házáig ment, ott aztán Daun otthagytta, ő pedig vaktában kétszer belőtt az ablakon. Ezután hazameant és lefeküdt aludni. Másnap Kádárné újra könyörgött neki, hogy újból löjjön be az ablakon, hogy elterelje a csendőrök gyanuját. A második merénylet után kiment az erdőbe és ott elásta a fegyverét, de harmadnap újra kiásta azért, ha a csendőrök el akarnák őt fogni, hogy akkor agyonlője magát.

Pécskán Tivadar kihallgatása után a védők kérték, hogy miután az esküdtek nagyon ki vannak merülve, az elnök függesse fel a tárgyalást és annak folytatását holnap délelőtti kilenc órára tűzze ki. A bíróság ennek a kérelemnek helyt adott. A többi vádlottakat így holnap fogják kihallgatni.

HIREK.

Legujabb.

— Franciaországot békeközvetítésre kérte fel a porta. — Szerb miniszter a monarchia ellen. —

— Lapzártakor érkezett telefonjelentéseink. —

Páris: A párisi török nagykövet Poincare miniszterelnöknek a török kormány egy jegyzékét terjesztette elő, amely szó szerint így hangzik:

„A császári ottomán kormány felkéri a nagy hatalmakat, hogy az ellenségeskedések azonnali megszüntetésére és a béketárgyalások megindítására lépjenek közbe.

Poincare miniszterelnök ezen előterjesztést azzal vette tudomásul, hogy hajlandó eljárni, feltéve, hogy ezen eljárás semminemű pressziót a Balkán államokkal szemben nem jelent. Egyben az összes hatalmakat értesítette az intervenció be-terjesztéséről.

Berlin: Cambon berlini francia nagykövetnek Kiderlen-Wächter államtitkárral a francia jegyzék előterjesztése alkalmából heves beszélgetése volt. Cambon azt mondta:

— Hiszen az önök válasza, a legfontosabb kérdésre, az érdekeltségi nyilatkozatra vonatkozólag nem válaszol!

Mire Kiderlen Wächter kijelentette:

— Ez a megváltozott helyzetből következik:

Pétervár, november 5. A császári orosz kormány a francia előterjesztésre kijelentette, hogy hajlandó eljárni, ha a többi nagyhatalom is csatlakozik és ha Poincarenek adott megbízás oly természetű, hogy a hatalmak az alkudozásokat plein pouvoirrel teljhatalmulag vezetik.

Páris: A Temps belgrádi levelezője beszélt ma Sztojanovics szerb kereskedelmi miniszterrel, aki a következő kvalifikálhatlan nyilatkozatot tette:

— Teljesen érihetetlen dolognak tartom, hogy Ausztria Magyarország követeléseket állít föl a Balkán rendezése ügyében. Miért? Semmi indokot nem találok erre a múltban. Nem értem, miért állít föl követeléseket a monarchia, s mi alapon akarja e követeléseket biztosítani?

— A király. Budapestről jelentik: Ő felsége ma reggel sétát tett a budai várkertben, aztán dolgozó szobájába vonult és államügyek intézésével foglalkozott. Holnap délelőtti tizenegy órakor az osztrák delegáció tagjait, tizenkét órakor pedig a magyar delegáció tagjait fogadja. A trónbeszéd, amelyet a király a delegációkhoz fog intézni, a külpolitikai helyzet válaszolása mellett rámutat a delegációk munkájának nagy jelentőségére. Ma délelőtti különben két audienciát adott Őfelsége: reggel kilenc órakor Berchtold Lipót gróf közös külügyminiszter, majd nem egy óra hosszáig volt a királynál, aztán István-szky altábornagy, budapesti hadtestparancsnok jelent meg kihallgatásra.

— A miniszterelnök a királynál. Budapestről jelentik: Ma délután háromnegyed egy óra után a király magánkihallgatáson fogadta Lukács László miniszterelnököt. A miniszterelnök kihallgatása közel egy óra hosszat tartott. Lukács a folyó ügyekről tett jelentést, a mit Ő felsége nagyon kegyesen fogadott.

— Ferenc Ferdinánd és a külügyminiszter. Ferenc Ferdinánd királyi herceg tegnap rövid tartózkodásra Bécsbe érkezett, s mint Bécsből jelentik, ötnegyed órai kihallgatáson fogadta Berchtold gróf külügyminisztert. A királyi herceg este visszautazott Kouopistba.

— Elnökválság egy békécsabai pénzintézetnél. A Békéscsaba Általános Takarékpénztárnál, amint Békéscsabáról jelentik, igazgatóelnöki válság állott be. Fábry Károly dr. volt országgyűlési képviselő elnök igazgató e hó másodikán tartott ülésen személyi okokból elnökigazgatói tisztségéről lemondott és helyét azonnal elhagyta. Fábry már július közepén is lemondott, de akkor sikerült őt maradásra bírni. Mostan lemondása azonban végleges, amelyet Békéscsaban őszintén sajnálnak, mert a pénzintézetnek most három éve történt létrehozatala az ő nevéhez fűződik. Az ő egyéniségének megbízhatósága és a vezetés körül kifejtett gondossága nagyban hozzájárult a pénzintézet gyors fellendüléséhez.

— Amerikai elnökválasztás. Newyorkból táviratozzák mai kelettel: Ma van a nagy nap, az elnökválasztás napja. Az utolsó órákban, ugylát-szik, rosszabbodtak Wilson kilátásai, mert a fogadási piacon már nem 4:1 az odssza, hanem 5:1. Éjjel jelentik: A szavazás csak holnap ér véget és valószínű, hogy a három elnökjelölt közül egyik se kap abszolút többséget.

— Házasság. Szombatsági Sármezey Irma és Benedek Géza buszárhadnagy szombaton, e hó 9-én délben tartják esküvőjüket az aradi ev. ref. templomban.

— Az aradi fűtőház főnökének ünneplése. Fényes Kálmán Máv. fűtőházi főnök tisztelőre abból az alkalomból, hogy a vasut igazgatósága érdemeinek elismerésül soronkívül felügyelővé léptette elő, ma este, a fűtőház személyzele fényes bankettet rendezett. Ezt a keretet arra használta fel, hogy egyrészt kifejezésre juttassa azt a családi viszonyt és erős összetartást, mely köbelében él, másrészt bizonyítani óhajtott a mérnöki, a tisztviselői és mozdonyvezetői kar és a munkásság főnöke iránt érzett szeretetét és nagyrabecsülését. Az ünnepségen a fűtőház egész személyzele részt vett és pedig legtöbben családjikkal együtt, megjelent a Máv. dalárda is, mely háláját akarta leróni Fényessel, az egyesületnek évek óta támogatója és segítőjével szembe. A vasuti állomási vendéglőben megtartott banketten az első felköszöntőt Leskó Sándor dr. titkár, a dalos egylet elnöke mondotta, megköszönve az ünneplőnek az egylet iránt tanúsított jóindulatát, majd Valent Sándor, a mozdonyvezető szövetség kerületi elnöke, végül Nádasdi József munkás méltatták az alantaisai felé mindig szeretettel és humanitással közeledő főnök nagy emberi erényét. Fényes könyekig meghatva köszönte meg a jóleső figyelmet és azt hangsúlyozta, hogy a személyzetnek oroszlanrésze van abban az elismerésben, melybe a vasut igazgatósága az aradi fűtőház működését részesíti, kérte, hogy szeretetüket a jövőre is őrizzék meg számára. Az intim ünnepségen igen sokáig maradtak együtt a kiváló férfiu nagyszámu tisztviselői és kartársai.

— A Kossuth-kut modelljeit a Weitzer János utcai polgári fiu iskolában egész nap megtekintheti a közönség.

— Nyomorba jutott aradi könyvelő. A tél korszai beálltával a nyomorúság kétszeres súlylyal nehezedik a szűkölködőkre. Ezek közé tartozik az a szerencsétlen család is, amelynek feje nyomorékká lett és ennek következtében nem tud kenyeret adni éhező gyerekeinek. Sokan ismerik Aradon azt a könyvelőt, akiről e sorokat írjuk. A boldogtalan ember megvakult és így természetesen keresetképtelenné vált. Családjá a legkétségbeesettebb helyzetben van és ezért ez uton kéri a munkaképtelen könyvelő (aki valaha uri viszonyok között élt), hogy a jól lkü emberek adományokkal támogassák. Az Aradi Közlöny kiadóhivatala szívesen vállalkozik az adományok közvetítésére.

Hirschl Zsigmond, a derék aradi filantróp a tegnap is közölt fölhívás folytán 4 koronát küldött hozzánk a nyomorba jutott aradi könyvelő segítségére.

— **Temetés.** Ma délután 3 órakor temették el nagy részvét mellett *Schuch Ferenc* aradi vendéglős bájos fiacskáját, a 9 éves *Ferikét*, aki szüleinek nagy bánatára tegnapelőtt váratlanul meghalt. — Ugyancsak ma délután helyezték örök nyugalomra a *Kasza-utca 1. számú* gyászszobából *Podlup Jánosné* született *Till Juliát*.

— **Magyar urileányok a harctéren.** Törökország budapesti főkonzulának aréna-uti palotájába tíz fiatal hölgy állított be tegnap. Szébbnél-szebb urileányok, elegánsak, jókedvűek, francia cipőben, prémes boával a nyakukban. Egyikük, egy villogó szemű szőke leány odalépett a főkonzul elé s elmondta, hogy mi járatban vannak.

— Le akarunk menni a harctérre, ápolónőknél.

A főkonzul előbb nagyot nézett, aztán így szólt:

— Nagyon köszönöm a lelkesedést s ha megmaradnak az elhatározásuk mellett, köszönettel is fogadom, de tudják e, hogy mire vállalkoznak?

— Tudjuk — felelték a leányok, szinte egyszerre — de azt hisszük, szent kötelesség az, amit teljesíteni akarunk.

Elmondták a leányok a főkonzulnak, hogy vidámságtól hangos zsuron beszéltek meg a nagy tervet Budán egy villanyfényes szalonban s elhatározásuk nem tréfa. A főkonzul erre ellátta őket utasításokkal, ajánlólevelekkel s szerencsés utat kívánt a merész leányoknak. A tíz leány — *Halmi Borbála*, *Pajor Sárolta*, *Szász Frida*, *Mesterházy Piroška*, *Franyik Erzsébet*, *Keresztes Mariska*, *Antal Amália*, *Héjja Róza*, *Nagy Lajosné* és *Hirsch Paula* — tegnap este kilenc óra harmincöt perckor utazott el a keleti pályaudvarról Arad s Predeal felé. Férfikísérőt is vittek magukkal: *Roedev Vilmos* nyugalmazott honvédszázados, hogy odalenn, a háborús veszedelmek között még se legyenek minden védelem nélkül.

— **Kifosztott állatkereskedő.** Barnán Pál kocsismentősi mérhakereskedő ma délelőtt az ujaradi állatvásáron megismerkedett egy *Herdán Nitra* nevű 18 éves péksegéddel, akinek tarsaságában egy ottani korcsmában néhány liter bort fogyasztott el. Majd eljöttek Aradra és itt a *Vas-híd* szállóban folytatták az ivást. Mikor Barnán már teljesen ittas volt, a péksegéd felhívta a szálló egyik emeleti szobájába, ott újból hozatott bort, amelytől aztán a kereskedő az eszméletlenségig elázott, lefeküdt és elaludt. A teljesen józan maradt fiatal ember ekkor kilopta amannak pénztárcáját, amelyben 160 korona pénz és marhalevelek voltak. Barnán estefelére ébredt fel és mikor tudatára jutott a történeteknek, a péksegédet már hiába hereste. Jelentést tett a rendőrségnek, mely a tolvajt nyomozza.

— **Szerencsétlenül járt leány.** *Kovács Erzsébet* napazamosan az ötvenes puszta répát rakott vasúti kocsikra. Munkaközben egyik vagon alá került s annak kerekei alsó és felső lábszárát eltörték. Súlyos sérüléseivel az aradi kórházba szállították.

— **Corvin könyvnyomdai műintézet,** *Lányi Izsó* értesíti igen tisztelt rendelőt, hogy könyvnyomdáját *Deák Ferenc-u. 39. sz. alól Deák Ferenc u. 33-34. sz. alá* helyezte át.

— **Félmillió koronás kereskedelmi csálás.** *Losoncról* jelentik: *Kohn Lipót*, a több száz ezer korona passzívummal csődbe jutott losonci fűszerkereskedő ügyében a *Borsod Miskolci* gőzmalom képviselősége a hitelezőket e hó 3-ára *Losonca* értekezletre hívta össze, hogy a *Kohn Lipót* családja részéről készülöben levő azon manőver ellen, melynek nyíltan bevallott célja, hogy *Kohn elmebeteggé nyilvánítsák* és így a bűnvádi következményektől szabaduljon, — erélyesen állásfoglaljanak. Az értekezleten mintegy 250.000 korona érdekeltég volt képviselve. Az értekezlet elhatározta, hogy a csődválasztmány dolgaiba cselekvőleg fog befolyjni és miután több olyan momentum merült fel, melyek arra engednek következtetni, hogy *Kohnnak* azon ténykedésében, hogy hitelezőit több mint 600.000 korona erejéig megkárosította és a fedezeti alapot előlük elvonta, mások is közreműködtek, kérelmezni fogják a balassagyarmati ügyészségnél, hogy a bűnvádi eljárást ezekre is kiterjesszék.

— **Kotányi féle paprika, kávé, tea** felül mulhatatlan. Egyedüli elárúsító *Robitsek József, József főherceg-ut 3.*

— **Szamosy Elsa nyilatkozata.** Kedves Doktor ur! A „*Havasi Gyopár Crém*“-jét már régen használom! E kitűnő toilette crém a legelsőrendű és jóval drágább külföldi szereknél sokkal jobb és hatásosabb! *Szamosy Elza* a m. kir. opera művésznője. 0598

— **5 perc alatt megszüntet** mindenféle főfájást egy eredeti *Kárpáti-féle* fejfájás elleni pastilla, 1 üveg 12 adaggal 1 korona. Kapható kizárólag a készítőnél *Kárpáti János* gyógyszerárában *Arad, Boros Béni-tér.* 7031

— **Arad város új lakbérszabályrendelete** *Kerpel Izsónál* kapható.

— **Papirfeldolgozó vállalat** *Ingusz I. és Fia* Arad (vár) cs. és kir. katonai fegyház a nagybani kalap, csomagoló-, koszoru és cukorka-dobozok gyártását megkezdte. Kérjük előforduló szükségletnél árajánlataikat kikérni.

— **A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok.** Telefon 816.

TARKASÁGOK.

(*A baritonista kincse.*) Az aradi szintársulat tehetséges új tagja, *Balázs Béla* baritonista a minap késő éjjel handukolt haza. Az egyik utcasarkon rongyos utonálló ugrott eléje.

— Ide a kincset — mondta a rabló.

— Nincs nekem egy huncut vasam se, — felelte busan a baritonista, aki súlyosan érezte a hónapvégi állapotot.

— De igen is van, tudom én, hallottam én, hogy van! Csak adja elő — kötekedett az utonálló, amire aztán a baritonista félrelökte az utból és el akart távozni. De a csavargó nem hagyta békében és utána ment. Szerencsére rendőr jött vele szemben és az elfogta a támadót.

Ma tárgyalta ezt a járásbíró. A bíró megkérdezte a tolvajtól.

— Miért nem hagyta békében *Balázs* urat? Hiszen ő kijelentette, hogy nincs pénze.

— Az igaz, — felelte a csavargó, de én nem hittem neki.

— Miért nem hitte? És micsoda kincset akart tőle elvenni?

— Kérem, — mondta a vádlott, — én a multkor a színházban voltam és amikor kijöttünk, az utcán hallottam az előttem haladó három urtól, hogy ez a *Balázs* kincset rejteget a torkában. Nagy nyomorúságomban elhatároztam, hogy én elrabolom tőle azt a kincset.

(*Az ügyvéd házassodik.*) Egy fővárosi ügyvéd nősülni készült. Ámor földi helytartója ki is szemelt a számára egy megfelelő nőt, s az ügyvéd tekintve a tekintendőket, már hajlandó is lett volna szerelmes lenni. Azonban az após-jelölt előbb meg akart győződni arról, hogy jól megy-e a leendő vejének irodája.

Egy nap egy tekintélyes külsejű ur állított be a *Sas-utcai* irodába. A principális a saját szobájába vezette s ott beszélgetni kezdett vele. Öt perc múlva berohant a jelölt:

— Kérem principális ur, *Károlyi Mihály* azt telefonozta, hogy a százötvenezer koronát utaljuk át a Kereskedelmi Bankhoz!

Az ügyvéd kiadta az utasítást s tovább folytatta a beszélgetést. Egy negyed óra múlva azonban újból megzavarta a jelölt:

— A herceg *Eszterházy* azt telefonálta, hogy a cseklési hitbizomány ügyében az ellenvégitatot...

Az ügyvéd megint utasítást adott. A jelölt kiment, de csak azért, hogy a következő percben megint megzavarja a beszélgetést:

— *Báró Herczog* a bérbeadási ügyben délután találkozni szeretne ügyvéd urral!

De ez még nem volt minden. Alig telt el két

perc, már megint ott volt a jelölt. Ezuttal azonban már elfogyott a principális türelme. Felugrott a helyéről s még mielőtt a jelölt egy szót szólalhatott volna, rávált:

— Maga marha! Ez még nem az apósom, ez csak egy barátja neki!

(*Furcsa párbeszéd.*) Két jó barát hosszú idő múlva ismét találkozik egymással s a következő párbeszéd keletkezik köztük:

— Hogy vagy, drága *Palim*?

— Nem nagyon jól, édes *Jóskám* — megdöcsültem.

— No ez jó, ujság!

— Nem igen jó, mert egy hárpíát vettem feleségül.

— Az már baj.

— Nem olyan nagy baj, mert huszoneezer forint hozománya volt.

— No, akkor könnyen megvizsgálódhattál.

— Dehogy vizsgáltam, hiszen a hozományon birkákat vásároltam, amelyekbe bele esett a métely s mind elhullottak.

— Ez már nagy szerencsétlenség!

— Nem értem, miért nevezed nagy szerencsétlenségnek, holott a birkák bőréért többet kaptam, mint a mennyibe a birkák kerültek.

— Így már aztán szerencsésnek érezheted magadat!

— Dehogy barátom, mert a ház, a hol a pénzeimet tartottam, leégett.

— Ah, ez már kétségbeesítő!

— Ép ellenkezőleg, mert akkor épen otthon volt a feleségem és a pénzzel együtt az is oda égett.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Szántásverseny és állatdíjazás.** Az Aradmegyei Gazdasági Egyesület részint a talajművelés, részint pedig az állattenyésztés fejlesztése céljából november hó 10-én Székudvaron szántásverseny, november hó 17-én, pedig Magyarpecskán szarvasmarha díjazás rendezését határozta el, mely alkalommal a szántásversenyben részt vevő gazdák között kisebb gazdasági gépek és eszközök, az állatdíjazásra felhajtott jószágok tulajdonosai között pedig pénzdíjakat osztanak ki. Jelentkezni lehet a szántásversenyre Székudvaron *Mudin István* gazd. népiskolai tanítónál, a szarvasmarhadíjazásra pedig a díjazás napján a helyszínen. Az állatdíjazáson nemcsak pécskai, hanem más községbeli tenyésztők is részt vehetnek.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Ujarad, november 5.

Az időjárás — minden átmenet nélkül — alaposan megváltozott. Az esős, enyhe napokat havas, ködös hideg idő váltotta fel. Éjjelenként pedig fagy is van már.

A hirtelen tél hátráltatja a még visszalevő mezőgazdasági munkálatok befejezését, mely körülmény nyugtalanítja a gazdákat.

A gabonaüzlet irányzata tartott.

Elkelt a mai piacon:

1000 mm. buza	20 00—20 40
200 mm. tengeri	12 00—12 40
Rozs	18 00
Árpa	18 60—18 80
Zab	19 00

Az árak száz kilogrammenként koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távírási tudósítás.

Budapest, november 5

Készáru.

Amerika 1 olcsóbb. Kínalat, vételkedv gyenge, 10 ezer mm. 5 fill. olcsóbb.

Határidő.

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza 1913. áprilisi	11.72—11.73	11.77—11.78
Rozs 1913. áprilisi	10.38—10.39	10.40—10.41
Tengeri 1913. májusi	7.90—7.91	7.93—7.94
Zab 1913. áprilisi	10.80—10.81	10.88—10.89

Az árak 50 kilónként számítva.

Budapesti értéktőzsde (nov. 5.)

Magyar hitel	782.—
Osztrák hitel	602.—
4 ^o /o koronajáradék	84.60
Osztr.-magy.-államvasuti	668.50
Jelzálogbank	412.—
Leszámlolóbank	504.—
Hazai Bank	282.—
Magyar Bank	528.—
Keresk. Bank	3710.—
Rimamurányi	697.—
Salgótarjáni	706.—
Közuti Vasut	645.—
Városi Villamos	366.—

Bécsi értéktőzsde (nov. 5.)

Osztrák hitel	608.50
Magyar hitel	781.—
Osztrák-magyar államv.	672.—
Déli vasut	103.75

A Temesvári Lloydársulat terménycsarnokának hivatalos árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonként korona értékben.) 1912. nov. 5. Buza 75 kilogrammos 20.10—20.20, 76 kilogrammos 20.30—20.40, 77 kilogrammos 20.40—20.50, 78 kilogrammos 20.50—20.60. Rozs (prima) 18.35—18.40, (közép) 17.85—18.95. Arpa (sérfőző) 19.60—20.10, (takarmány) 18.40—18.50, Zab (prima) 19.95—20.05, (közép) 19.15—19.25. Tengeri (magyar) 20.50—20.60, (román) 20.50—20.60. Burgonya 100 kgr. (fehér) 5.80—5.90, (rózsa) 6.50—6.60.

Felelős szerkesztő:

Belgár Lajos.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerdán, 1912. november hó 6-án:

C) Bérlet. C) Bérlet.

Primerose kisasszony.

Színmű 3 felvonásban. Írták: De Caillavet és De Flers. Fordította: Góth Sándor. Rendező: Dr. Beregi Sándor.

SZEMÉLYEK:

De Merans	Várnai	Donatienne	Novák Irén
De Lancrey	Dr. Beregi	Huvert	Déli Lajos
Plélan gróf	Szenőrey	Layrac	Hajdutska
Primerose	Harmat J.	Pélan	Fáskerti M.
Sermaizené	Fullinuszné	Champvernière	Nógrádi M.

Kezdeté este 7/8 órakor.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma szerdán, 1912. november 6-án:

1. Náci és a vízcsap. Humoros. — 2. A balkáni háború. Aktuális. — 3. Halálgyűrű. Tragédia három felvonásban.

Előadások délután 1/2 órától kezdve esti fél 12 óráig. A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni. — Minden előadáson katonazenekar játszik. Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

Urania Magyar Tudományos Színház aradi színpadi Ma szerdán, 1912. november 6-án:

1. Balkán háború. Szenzációs helyszíni felvétel. — 2. A gyáva felesége. Dráma. — 3. Tata mint dada. Kacagató vígjáték 2 felvonásban. — 4. Titokzatos virágok. Megható amerikai dráma. — 5. Lukrécia Borgia. Kacagató.

A legközelebbi ujdonság: Az erősebb.

Az előadások kezdete délután 1/2 órától folytatódóan 11-ig tartanak. — Helyárak: Páholy, ülésenként 1 kor., zártszék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fillér. — Gyermekek a IV. hely kivételével a felét fizetik. Másort ingyen kapni a jegyzedőknél. — Saját zenekar. — Ruhatár. — Buffet.

NYILTTÉR.*

Két, esetleg három szobából álló irodának

alkalmas helyiséget keresek az Andrassy-tér, vagy József főherceg-ut közvetlen közelében.

Ajánlatokat „Iroda” jelígre a kiadóhivatalba kérek. 7355

Értesítés.

Alulírott ezennel kijentem, hogy feleségem volt özv. Boda Béláné hitelben vásárlásáért, vagy esetleges adósságáért a fizetési kötelezettséget el nem vállalom.

7324

Mallász Antal,
Dezső utca 4/c.Avarffy Ferenc
November elsején
ügyvédi irodájátáthelyezte LUTHER MÁRTON-
utca 2-ik számú házba, a királyi
törvényszék mellett. 7845

Köszönet nyilvánítás.

Mindazoknak akik szeretett atyánk

Löwenstein Vilmos

elhalálása alkalmából mélyszégyen gyászunkat részvétük nyilvánításával és a temetésen való megjelenésük által enyhíteni igyekeztek, fogadják a magam és családomnak nevében őszinte köszönetünket.

Arad, 1912. november 5-én.

7347

Löwenstein Lajos.

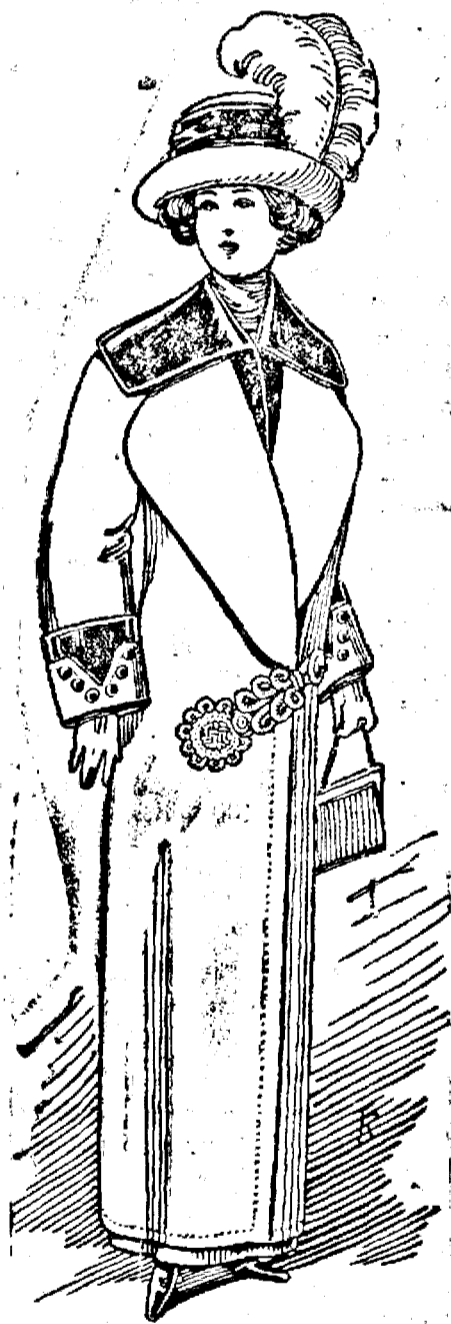
GYÖRGY

MENYHÉRT
ÉS TÁRSA

női felöltők áruháza

Arad, Andrassy-tér 8.

A Minorita-templom bejáratával szemben.

TEL:
855.SZABOTT
ÁR

Ujdonságok:

Angol felöltők
Plüsch kabátok
Posztó köpenyek
Szörme kabátok
Színházi köpenyek
Leányka és
Gyermek kabátokban
Szörme garnitúrák nagy választékban

Legújabb divattudósítónkat készséggel küldjük.

6481

Nyiltér.

Cipő-ülőlegességek
Amerikai, Angol és
Francia fagonban ::

Kutányi J., Arad.
Vörösmarty-utca 52. Telefon 336.

Egy 2 középiskolát végzett 14 éves
ügyes fiu
nyomdász-tanulónak
felvétetik.

Ha divatos és jó ruhát,
cipőt, kalapot akar olcsón venni
forduljon bizalommal
Korányi Jenő
Szabadság-téri üzletéhez.

Ablakredőket

minden kivételben
legolcsóbban szállít

EISELE

Alkalmi áruháza

ARAD,

Deák Ferenc-utca 2.

hol is mindenkor alkalmi árak leg-
jutányosabb árban kaphatók. 7343

482—1912. végrh. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagyhalmági kir. járásbírósnak 1909. évi Sp. 626/4. számú végzése következtében dr. Pop Teodor ügyvéd által képviselt Potorán István debreczeni lakos javára 100 korona jár. erejéig 1912. évi június hó 27-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 780 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: felüléptmények nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a n. halmági kir. járásbírósnak 1912. évi v. 244/1. számú végzése folytán 100 korona tőkekövetelés, ennek 1909. évi augusztus hó 28. napjától járó 8% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 66 korona 30 fillérben

bíróilag már megállapított költségek erejéig, U ohsodon leendő megtartására 1912. évi november hó 7 ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Nagyhalmágyon, 1912. évi október hó 16. napján.

Riedl Ákos,
kir. bír. végrehajtó.

Boldog karácsonyi ünnepeket!

Ezer márká értékű örömet szerez ön magának és gyermekeinek, ha az ön törvényesen védett **büvéshivemet** megrendeli amivel ön feltűnő és nagyszerű mutatóványokat produkálhat a hosszú téli esteken, érdekes fiatal és öregnek. Csakis nálam kapha ó 75 fillér beküldése mellett. Bármintve 3 darab 1 korona 50 fillér. Utánvéttel 50 fillérrel több Bármely ország belüli levélbélyegeket fizetésül elfogadok. Egy karácsonyfa alól sem szabad hiányoznia.

Max Ewald,

áruháza Gelsenkirchen. Postaszekrény 35. Minden megrendelő, három darab törvényileg védett trefás ujévi lapot kap ingyen. 7851

NEM HANGZATOS REKLÁM

a cél, mert mindenki meggyőződhetik arról, hogy

MAUTNER R.

olcsó áruházában
ARAD, Hunyadi-utca 1. sz.

az őszi idény beálltával **szenzációs olcsó árak** mellett kaphatók a legfinomabb angol női kosztüm kelmék, férfi szövetek, valódi rumburgi vásznak, damaszt asztalneműek, barchetok, szőnyegek és összes e szakbavágó cikkek. — Üzleti órák: Reggel 7—12-ig délután 1/2-től 1/8-ig.

Magyar királyi államvasutak.

264958—F. IV. c./912. szám.

Árverési hirdetmény.

A kézbesíthetlen küldemények a vasuti üzletszabályzat 81. §-a értelmében az alább felsorolt állomások teheráruraktáraiban, délelőtt 9 órakor a következő napokon fognak azonnali készpénzfizetés mellett nyilvánosan eladatni:

Állomás	állomáson 1912. november hó 21-én.
Arad	" " " " 22-én.
Békéscsaba	" " " " 27-én.
Brassó	" " " " 15-én.
Budapest dunapart teher p. u.	" " " " 19 és 27-én
Budapest nyugoti pályaudvar	" " " " 19-én.
Debreczen	" " " " 15-én.
Eszék	" " " " 28 án.
Fiume	" " " " 21-én.
Győr	" " " " 27-én.
Kassa	" " " " 28-án.
Kolozsvár	" " " " 26-án.
Losoncz	" " " " 27-én.
Miskolcz	" " " " 28-án.
Nagyszeben	" " " " 22-én.
Nagyvárad	" " " " 19-én.
Pápa	" " " " 20 án.
Pécs	" " " " 22-én.
Pozsony	" " " " 26-án.
Sátoralja-Ujhely	" " " " 21-én.
Szabadka	" " " " 18-án.
Szatmárnémeti	" " " " 18-án.
Szeged	" " " " 26-án.
Szolnok	" " " " 27-én.
Temesvár Józsefváros	" " " " 22-én.
Ujvidék	" " " " 22-én.
Zágráb	" " " " 22-én.

Budapest, 1912. évi október havában.

Az igazgatóság.

1042

(Utánnomás nem díjaztatik).

22169—1912. kh. sz.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy az 1908. évi XLVII. t. cz. (új bortörvény) 4. §-a alapján kedvezőtlen évjáratok musttermelésének feljavitása céljából a cukrozási engedély megadására egész Arad vármegye területén a ménesi m. kir. vincellériskola igazgatósága illetékes.

A ki tehát mustot vagy ujbort cukrozni óhajt, engedélyt köteles kérni a vincellériskola igazgatóságától. Ilyen engedély csak f. év november 30-ig adható.

Cukrozásra csakis tiszta finomított répa vagy nádcukor használható és hektóliterenként 4 kilógrammnál több nem engedélyezhető.

Hogy a vincellériskola igazgatósága a cukrozási engedély iránti kérvényt elintézhesse, szükséges a cukrozni szándékoló mustok vagy új borokból minősége szerint 1—1 liter átlag minta beküldése, melynek vizsgálati eredménye alapján az engedély megadható vagy megtagadható.

A cukrozási engedély iránti kérvényben az adatok a valóságnak megfelelően 2 példányban töltenők ki s mindkét példány a vincellériskola igazgatóságához Ménésre küldendő.

Mindazoknak akik édes mustot vagy pedig már kiejedt mustot tehát ujbort óhajtának cukrozni, egyszerű levelező lapon történő megkeresésre az igazgatóság a cukrozási engedély iránti kérvény 2 példányát felhasználás véget azonnal díjtalanul megküldi.

A vagy é. kistermelők valamint a borke-eskedők figyelmét ezen kedvezményre azzal hívom fel, hogy az aki engedély nélkül mustot vagy bort cukroz az a bortörvény 37. §-a ba ütköző kihágást követi el, mely 8 naptól 8 hónapig terjedhető elzárással és 10 koronától 1000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Arad, 1912. október hó 11-én.

Sarlot,
főkapitány.

Butor végkiárúsítás!

Már csak **három finom háló és két ebédlő** szobaberendezésem van, a melyeket felette olcsó áron végkiárúsítok. Kérem a n. é. közönséget, hogy vevőszándékaikkal engemet felkeresni sziveskedjen. Tisztelettel: 7334

Varga József
Arad, Kápolna-utca 6. b.

5925—1912. tkvi szám.

Hirdetés.

Alsódombó község telekkönyve birtokszabályozás következtében az 1869. évi 2579. számú szabályrendeletre képest átalakítatnak és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, melyekre az 1886. évi XXIX., az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. t.-cikk a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. t.-cikkben szabályozott eljárást a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosítatik. E célból az átalakítási előmunkálatok hitelesítése és a helyszíni eljárás nevezett Alsódombó községben 1912. évi december hó 9-ik napján délelőtt 9 órakor fog kezdődni.

Ennélfogva felhivatnak:

1. az összes érdekeltek, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen, vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezetek ellen netaláni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves bevezetésből eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik;

2. mindazok, akik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt elterjesztést kívánnak tenni, hogy a hitelesítési határnapon kezdődő eljárás folyama alatt a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt jelenjenek meg és az elterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel;

3. mindazok, akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átirátra az 1866. XXIX. t.-c. 15—18. és az 1889. XXXVIII. t.-c. 5, 6, 7. §§-ai és 9 §-ai értelmében szükséges adatokat megszereznék iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy odahassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánítsa, mert különben jogukat ezen az úton nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illetékengedés kedvezményétől is elesnek: és végre

4. azok, kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvántartásilag bejegyezve, ugyancsak az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törölését kérelmezzék, illetve hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Máriaradna, a kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóságnál 1912. november hó 1-én.

Popovits Péter, s. k.

OCCASSIÓ

Szövetek, barchetek, selymek nagy választékban érkeztek, vászon és fehérneműk IGEN JUTÁNYOS ÁRAKBAN kaphatók. — Szőrmeboák és muffok olcsóbb mint bárhol. NŐI- és LEÁNYKA Confectió

Hoffmann Sándor
ARAD, (SZINHÁZ ÉPÜLET.)

Arad-hegyaljai h. é. motoros vasút menetrendje.

Érvényes 1912. november 1-től.

Kilomet. távols.	Állomások	Arad-Györök Pankota				
		Sz. V. 1	Sz. V. 4	Sz. V. 6	Sz. V. 8	Sz. V. 10
—	Arad-Radnai-út érk.	5-00	8-10	11-20	2-30	6-10
2	Uj-Mikolaka...	5-05	8-15	11-25	2-35	6-15
3	Mikolaka ...	5-08	8-19	11-29	2-39	6-18
7	Óhalom ...	5-23	8-30	11-40	2-50	6-33
12	Mondorlak ...	5-30	8-40	11-50	3-00	6-40
13	Mondorlak-Csicsér ...	5-34	8-44	11-54	3-04	6-44
13	Maroscsicsér ...	5-37	8-47	11-57	3-07	6-47
17	Szabadhely ...	5-47	8-57	12-07	3-17	6-57
23	Györök ...	6-10	9-20	12-30	3-40	7-20
24	Aradkövi ...	6-15	9-25	12-35	3-45	7-25
27	Kovácsi ...	6-24	9-34	12-44	3-54	7-34
31	Liváda ...	6-36	9-46	12-56	4-06	7-46
36	Világos ...	6-53	10-03	1-13	4-23	8-03
39	Galsa ...	7-03	10-13	1-23	4-33	8-13
41	Muzska ...	7-08	10-18	1-28	4-38	8-18
45	Pankota ... érk.	7-20	10-30	1-40	4-50	8-30

Állomások	Pankota-Györök-Arad				
	Sz. V. 1	Sz. V. 3	Sz. V. 5	Sz. V. 7	Sz. V. 9
Pankota ... ind.	4-50	8-00	11-10	2-20	6-00
Muzska ...	5-02	8-13	11-23	2-33	6-12
Galsa ...	5-08	8-18	11-28	2-38	6-18
Világos ...	5-18	8-28	11-38	2-48	6-28
Liváda ...	5-33	8-43	11-53	3-03	6-43
Kovácsi ...	5-43	8-56	12-06	3-16	6-53
Aradkövi ...	5-53	9-05	12-15	3-25	7-03
Györök ...	6-10	9-20	12-30	3-40	7-20
Szabadhely ...	6-24	9-34	12-44	3-54	7-34
Maroscsicsér ...	6-34	9-44	12-54	4-04	7-44
Mondorlak-Csicsér ...	6-37	9-47	12-57	4-07	7-47
Mondorlak ...	6-41	9-51	1-01	4-11	7-51
Óhalom ...	6-51	10-01	1-11	4-21	8-01
Mikolaka ...	7-02	10-12	1-22	4-32	8-12
Uj-Mikolaka ...	7-06	10-16	1-26	4-36	8-16
Arad-Radnai-út érk.	7-10	10-20	1-30	4-40	8-20

Állomások	Györök-M.-Radna.				
	Sz. V. 102	Sz. V. 104	Sz. V. 106	Sz. V. 108	Sz. V. 110
Arad (1) ... ind.	5-00	8-10	11-20	2-30	6-10
Pankota (1) ... ind.	4-58	8-00	11-10	2-20	6-00
Györök platór ... ind.	6-10	9-20	12-30	3-40	7-20
Ménos ...	6-18	9-28	12-38	3-48	7-28
Pálos ...	6-25	9-35	12-45	3-55	7-35
Pálosbaracka ...	6-32	9-42	12-52	4-02	7-42
Radna ... érk.	6-41	9-51	1-01	4-11	7-51
	7-00	10-10	1-20	4-30	8-00

Állomások	M.-Radna-Györök.				
	Sz. V. 101	Sz. V. 103	Sz. V. 105	Sz. V. 107	Sz. V. 109
Radna ... ind.	5-10	8-20	11-30	2-40	6-20
Pálos-Baracka ...	5-29	8-39	11-49	2-59	6-39
Pálos ...	5-37	8-47	11-57	3-07	6-47
Ménos ...	5-46	8-56	12-06	3-16	6-56
Györök platór ... érk.	5-53	9-03	12-13	3-23	7-03
	6-00	9-10	12-20	3-30	7-10
Pankota (1) ... érk.	7-20	10-30	1-40	4-50	8-30
Arad (1) ... érk.	7-10	10-20	1-30	4-40	8-20

Hölgyek

azonnali segítséget kaphatnak a tisztulási folyamat kimaradása esetén az én eddig utólagosan készítményem által. Bevenni kellémes, teljesen Ártalmatlan. Naponta érkeznek önként küldött köszönőlevelek. Női orvosok állandóan rendelkeznek. Egy doboz tabella ára kor. 3-60 bérmentve, diszkrét szétküldés vámnehezesség nélkül. Kaebach gyógyszerár Niewerle 160. (Bez. Frankfurt J. Oder.) Kivántra küld a Wiener Versand Stella. Arjegyzők számára köszönőlevelekkel ingyen. 5965

Pathefonok

és Pathe-lemezek, a legújabb felvételek, kedvező fizetési feltételek mellett kapható

Koch Dánielnél

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz. a Fehér Kereszt-tel szemben. 4176

Ezelőtt

Bolezni Antal

féle cipő-fizet Salacz-utca 2. sz. alatt megnagyobbítva, saját készítésű uri női és gyermek cipők raktára. Elsőrendű munka és anyagból állandó nagy választékban kaphatók. Mérték utáni rendelések a legújabb divat után pontosan készíttetnek. — Tisztelettel

Czernóczky M.

25253—1912.

Hirdetmény.

Arad városi kertészeti szabályrendelete a belügyminiszter által jóváhagyatván, annak intézkedései 1913. évi január hó 1-én életbe lépnek.

Ezen szabályrendelet értelmében a városi kertészet a gáji temető ki-ételeivel az összes városi temetők sírbeültetését, gonozását és locsolását elvállalni köteles. Az erre vonatkozó megrendelések elfogadásával a városi kertészet és Máté Ferenc, a felső temető gondozására kirendelt segéd-kertész van hivatva.

A megrendelés levelező lap útján is történhetik.

1912. évi érvénnyel, illetve a visszavonásig, a sírbeültetés díjait a következőkben állapítjuk meg: Sírhely elsőrendű beültetése 8 korona.

Sírhely másodrendű beültetése 6 korona.

Sírkert elsőrendű beültetése 30 korona.

Sírkert másodrendű beültetése 20 korona.

1 sírhely 1 évi gondozása és locsolása 4 korona.

1 sírkert évi gondozása és locsolása 14 korona.

Sírhely alatt 2-3 m² területű sírhant, sírkert alatt 20-24 m² területű bármily számú sírhanttal bíró-kert értendő.

Többszörös sírhelyért vagy 24 m²-nél nagyobb sírkertért aránylagosan magasabb díjak számíthatnak.

A gondozás és locsolás díjai 1 naptári évre értendők és azokban a rózsáknak betakarása és a növények fagyelleni megvédésével járó munka is beleértetik.

Arad, 1912. október 19.

A városi tanács.

Hirdetmény.

Nesnera Aladár th. bizottsági tag elhalálozásával a II. kerületben megüresedett törvényhatósági bizottsági tagsági helyek választás utján leendő betöltését Arad sz. kir. város th. bizottsága 25619/784 1912. sz. a. kelt határozatával elrendelte.

A megválasztandó bizottsági tagok megbízatása 1918. év december hó 31-ig terjed.

A választás napja 1912. évi november hó 17-e. A választás d. e. 9 órától d. u. 4 óráig fog megtartatni. A szavazás titkos, szavazólapok utján történik.

A választás helye a Kazinczy-utcai fiúiskola.

A választás elnöke Reicher Károly; helyettese Kosztka Emil, jegyzője Zubor Andor.

A II. kerületbe a következő utcák tartoznak:

Aulich Lajos, Akác-utca, Alsó-Marospart, Angyal, Aranykéz, Árok-utca, Attila-tér, Bem, Bercsényi, Botond, Csalán, Csa orna, Darányi János, Deák Ferenc, Fábrián, Fácán, Félkerék, Főrián, Forray, Fürj, Görbe, Gyár, Hassinger, Határ Heim Domokos, Ilona, Kálmán, Kazinczy, Knéich Károly-utca, Kelemen-tér, Kismolnár, Kötősegy, Közep, Koszoru utca (belváros), Lahner György, Lajos, Lázár Vilmos, Lipót, Lovarda, Lujza-utca, Magyar (belváros) Margit, Mély, Mocsár, Part (sarkad) Péter, Rákóczy, Révay, Rövid (arkad), Rövid (belváros), Sina, Saiacz Gyula-utca, Süveg-tér, Szarvas, Szent István-utca Szent Péter-tér, Tökölly-tér, Tökölly-utca, Trombita, Uj (sarkad), Mikes, Weitzer János, Vadász-kürt, Vendel, Vilmos, Virág, Völgy, Zrínyi-utca.

Arad, 1912. évi október hó 26-án.

Varjassy, polgármester.

Jó és olcsó fűszerárak

gyors és pontos kiszolgálás mellett kaphatók,

csomagolt teánál 55 százalék engedménnyel.

Marsó Andor

fűszer- és vegyeskereskedésben,

Kossuth- és Batthyányi-utca sarkán. 6413

Lakatos műhely áthelyezés.

Igen tisztelt megrendelőmet és a nagyközönséget értesítem, hogy

épület és műlakatos

üzletemet november 1-től ugyanacsak

Rákóczi-utca 31. számú

saját házamba helyezem át, hol is azt a legjobban felszerelem.

Elvállalok sírácsok kutak, erkélyek, mérlegek stb. észítésítés szak-szerű javítását, ugyszintén bármilyen szakmámba vágó munkát leggyorsabb kivitelben legjutányosabban. — További szives pártfogást kérek, teljes tisztelettel

Gartner Márk

épület és mérleglakatos. 6267

Egy párisi hölgy levele.

Két évvel ezelőtt Morand urhölgyet gyomorhajok és bélfájdalmak fogták elő; az utóbbi négy hónap alatt baja annyira rosszabbodott, hogy nem mert többé nehezen emészthető ételt magához venni.

Minden étkezés után — írja — erős fájdalmaim voltak és az ételt mint nehéz gömbarabokat érzem gyomromban. Majd reá forrószágot, mely fejembe szállt; hozzá még nagyfoku idegességet, mely végképen kimerített, annál is inkább, mivel csak tejjel és nagyon könnyen emészthető étellel valék kénytelen táplálkozni.

Egy nap barátom rábírt engem egy evőkanálnyi Belloc-féle szén bevitelére és rögtön utána felszólított, ennek meg egy darabka szárnyast.

Mily nagy volt csodálkozásom, mikor a húst könnyen megemésztém, ami azelőtt kinok nélkül soha meg nem történt. Emésztésem rövid idő alatt, mint egy varázsütésre ment végre! Tovább folytattam a gyógymódot és azóta mindig a legjobb étvágyam van. Gyomorajdalmaim megszűntek; már 5 éve vagyok egészséges semmiféle hántalmakban nem szenvedek.

Aláírott: Morand Lujza Rue du Gaz, Páris.

Morand urhölgy.

Valóban a Belloc-féle szénből leendő minden étkezés után 2—3 kanállyal bevenni, hogy pár nap alatt még a legelhanyagoltabb gyomorfájástól, mikor minden más gyógyszer sikertelen — megszabaduljon. A Belloc szén kellemesen hat a gyomorra. étvágyat gerjeszt, szétliti az emésztést, megakadályozza a haszúrást; hibázhatatlan szer a telt gyomor és migraine ellen, mely rossz emésztés következménye, ugyszintén gyomorégés és hálfőgés és minden egyéb gyomor- és bélfaj ellen.

Egy pohár tiszta vagy cukros vízben feloldandó és egyszerre vagy ha tetszik több kisebb nagyobb kortyokban beveendő.

A Belloc szénnek csak jótékony hatása lehet, ártani — senkinek sem árt, bármily adagban is lesz bevéve.

A Belloc-féle szénét próbálták utánozni, azonban sikertelenül.

Tévedés elkerülése végett vigyázzunk, hogy a palack a „Belloc” védjeggyel és a vegyműhely címével legyen ellátva.

Maison L. Frère 19, rue Jacob, Páris.

U. J. — Azon személyek, kik a szénport nem bírják megszokni, tegyenek maguknak Belloc-féle pasztillákkal.

Biztosan meggyógyul az, ki mikor gyomorfájdalmi vannak, 2—3 pasztillát vegyen be! A pasztillák tiszta Belloc szénét tartalmaznak. Szájba véve és nyállal feloldva be-nyelendők.

Kapható Aradon: Földes Kelemen, Hajós Árpád, Vojtek Kálmán, Rozsnyay Mátyas gyógyszerészeknél és minden jó gyógyszerárban. Nagyban Arad és vidékének: Vojtek és Welembé.

Beleket

hentes és mészárosoknak, ugyszintén a közeledő házi ölésekhez ajánlok szárított és sózott

marhabelet

sózott

sertés és juhbelet nagyban és kicsinyben,

Klein Gábor

bétkereskedő

ARAD, Boczkó-utca 11. szám.

Alkalmi vétel és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstneműekben, Arad legnagyobb óra- és ékszerraktár

Deutsch Izidor

órák és ékszerész

Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulék

arany és ezüstneműek, gyémánt és brilliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcsereztetnek.

Telefon 488. Telefon 488.

Senki sem pótolhatja!

Bendalin

legjobb folyékony kályhaesztét-festéket.

Nem pátan le vöröse lizzott kályhákrol sem, hanem kihülésük után ismét szép ezüstfényű marad

Nem robban!

Használatban rendkívül kiadós. Kapható: Stelmizter N., Repin Károly cégekél.

Egyedül gyárosok: Georg Benda Lutz-Werke bronzs festékgyár Wien, Traismauer, Nöe. Prag.

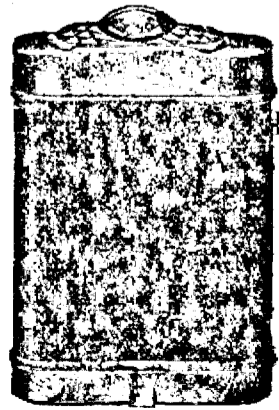
5675

Villanyos zseb lámpa

mindig friss töltéssel.

Villanyberendezések, villanyos lámpák.

Dinamó gépek, villanymotorok előzőn kaphatók

Kalmár Józsefnél

Arad, Sina-utca 2. sz. 614

Mindenki azt mondja már, hogy

Szeplők, májfoltok

és minden arctis tátlanságok eltüntetésére, továbbá hideg, szeles időben arc és kezek megvédésére legjobb az eredeti

Kárpáti-féle

Benzoe-Creme 1 korona.

és Benzoe-tej szappan 70 fillér utasítással.

Készíti:

7031

KÁRPÁTI JÁNOS gyógyszerész

Arad, Boros Beni-tér 15. sz.

6 korona rendelésnél postaköltség nem számítatik.

UJ NYOMDAVÁLLALAT!

Telefon sz. 733

Van szerencsém a nagyérdemű közönség és m. t. ismerőseim szives tudomására hozni, hogy **Aradon, Weitzer János utca 9. sz. (Városi elemi leányiskola épületben)** a legújabb gépekkel és a legmodernebb betűkkel felszerelt

7259

NYOMDAI MŰINTÉZETET

Névjegyek
legszebb kivitelben azonnal elkészítetnek.

létesítettem. :: Elvállalok minden a szakmába vágó munkákat ugymint: Ügyvédi, kereskedelmi és alkalmi nyomtatványokat, részvényeket, takaré betéti könyveket, üzleti könyveket, a legprecízebb kivitelben, szolid árak mellett — E téren szerzett tapasztalataim garanciát nyújtanak, hogy igen tisztelt megrendelőim igényeit a legnagyobb meglegedésre kielégítem.

Telefon sz. 733

Szives pártfogást kérve vagyok minden tisztelettel:

REINER BÉLA

ARAD, Weitzer János-u. 9. szám.

Legfájdalmasabb tyúkszemétől

is 3 nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle „ANAGALLIN” használata által. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az „ANAGALLIN” szóra.

Ára használati utasítással együtt 70 fill.

Poloskák kiirtása a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenolsav”-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, még a petéit is kiirtja.

Ára egy üvegnek 70 fillér.

Legjobb fekete Hajfestő a „MELOGEN”! Egy pár perc alatt bármely hajat vagy bajuszt a legszébb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le kellene mosni. **Ára 2 korona.**

Legjobb, legmegbízhatóbb

amerikai gummi óvszer ma már csak egyedül a „NITER”

6 drb. egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Penai szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád gyógyszerárúháza ARAD, Andrásy-tér 22. sz. a helyszínnel szembe. —

Nem illatszer!
Nem csinál foltot!

Ő csász. és kir. Felsege lak- és dolgozószobáinak fertőtlenítésére használják.

Levegő-fertőtlenítő,

a levegőt tisztítja, fertőtleníti, nedvesíti, szagtalanítja! Ozonizálja, por- és füstmentessé teszi. — Felhígított és éltető erdő-illatot terjeszt és minden kellemetlen szagot megsemmisít.

Az „Aeroform” levegőfertőtlenítő eszencia árai:

1000 gramm	80 — kor.	125 gramm	10 — kor.
500	40 —	100	9 —
250	20 —		

10 gramm eszencia elegendő 5 liter folyadékhoz.

Az „Aeroform” fecskendők árai: Beszerzési forrásokat készségesen ajánl

I. szám 25.— K III. szám 16.— K

II. „ 20.— K IV. „ 10.— K

Kapható a kontinens minden nagyobb gyógyszerárúháza, drogeria, illatszer-kereskedés és háztartáscikk kereskedésben.

„PHONIX”

Kereskedelmi R-Tár aság.

Budapest, IV., Veres Pálné-utca 26.

Főraktár: GELLER SAMU ARAD, Deák Ferenc-utca 42. sz., Arad-, Csanád- és Hunyadmegyék főelárúsítója. 7270

Használt ólom megvételre kerestetik.

URÁNIA

1912. november 6., 7. és 8-án,
szerda, csütörtök és pénteken

A Balkán háború az Urániában.

Véres képek borzalmai festik pirosra
az Uránia-színház fehér vásznát. :

Ezt követi:

A halálgyűrű

Tragédia 3 felvonásban. Irta Anatole France.
Előadják a legkiválóbb párisi színészek.

7143

Szép, elegáns és divatos

szőrme-garnitúrák és egyes cikkek
legelőnyösebben szerezhetők be

KOVÁCS GÉZA

szücs különlegességi üzletében
Aradon, Forrai-utca (Gróf Hunyadi-palota.)

